

Adroddiad Blynyddol yr Iaith Gymraeg

2022-23

sirgar.llyw.cymru
carmarthenshire.gov.wales

Cyngor Sir Gâr
Carmarthenshire
County Council

Cynnwys

Cyflwyniad	3
Safonau Cyflenwi Gwasanaethau	5
Astudiaeth Achos 1: Marchnata a chyfathrebu.....	14
Safonau Gweithredu	19
Astudiaeth Achos 2: Hyfforddiant CAP yn <i>Teams</i>	23
Safonau Llunio Polisi	26
Astudiaeth Achos 3: Pentre Awel	29
Safonau Hybu	32
Astudiaeth Achos 4: Her yr Urdd	35
Cwynion a dderbyniwyd	37
Dysgu Cymraeg a dysgu drwy gyfrwng y Gymraeg	38
Sgiliau Iaith	41

Cyflwyniad

Mae'n bleser gen i gyflwyno Adroddiad Blynyddol Y Gymraeg Cyngor Sir Gâr ar gyfer 2022-23, sef fy mlwyddyn gyfan gyntaf yn fy rôl fel Deilydd Portffolio Addysg a'r Gymraeg ar ran y Cyngor.

Dyma seithfed flwyddyn o weithredu Safonau'r Iaith Gymraeg ac er gwaethaf heriau cyllidol mae'r sector gyhoeddus yn ei wynebu llwyddwyd i barhau i gynnal safonau uchel wrth ddarparu gwasanaethau i'n trigolion yn Gymraeg. Rydym yn falch o'n hymdrechion parhaus i hyrwyddo a hybu'r Gymraeg yn fewnol, mewn meysydd polisi amrywiol ac o dan gyfrifoldebau ein Safonau Hybu.

Yn dilyn yr Etholiadau Lleol, ail-sefydlwyd Panel Ymgynghorol y Gymraeg, ac fe gyfarfu'r Panel traws-bleidiol hwn ddwywaith, yn yr Hydref ac ym mis Mawrth. Roedd cyfarfod Mawrth yn gyfle gwych i ni gael cyflwyniad gan Lywodraeth Cymru ar ddata Cyfrifiad 2021 ac i gnoi cil ar y realiti anodd a'r heriau sydd o'n blaenau yn dilyn y canlyniadau siomedig i Sir Gâr. Sefydlwyd yn ogystal cyfarfodydd misol rhwng Arweinydd y Cyngor, Aelod Cabinet Materion Gwledig, Pennaeth Gwasanaeth TGCh a Pholisi Corfforaethol, Rheolwr Polisi, Perfformiad a Phartneriaeth a fi, i drafod ymhellach y gostyngiad yn siaradwyr y Gymraeg yn Sir Gâr a rydym wedi cwrrd gydag ystod o ran-ddeiliaid i drafod a chynllunio'r camau nesaf. Mae'r wir nodi ei fod yn amser newid gêr i fynd i'r afael â'r sefyllfa a byddwn yn gwneud yr hyn gallwn trwy weithio gyda'n partneriaid i wneud hynny dros y cyfnod sydd i ddod.

Bu'r cyfieithwyr ar y pryd mewnol yn hynod o brysur yn ystod y flwyddyn gyda defnydd helaeth o'r Gymraeg ar lawr y siambr ac ar lein, ac ychwanegwyd y cyfarfodydd hybrid i'r arfaeth eleni gan integreiddio cyfieithu ar y pryd yn llwyddiannus i'r plattform hwn hefyd. Rydym yn hynod falch o'r modd rhagweithiol ac effeithiol y mae'r Cyngor wedi llwyddo i annog defnydd y Gymraeg yn ein cyfarfodydd gan addasu i'r holl blatfformau gwahanol, ac mae gwaith diflino'r Uned Gyfieithu a'r Is-adran TG yn glodwiw.

Dangoswyd safonau uchel, fel arfer, o safbwynt ein holl waith marchnata ac fe gafodd ein gwaith cyfathrebu ei ddarparu yn unol â'r Safonau yn ddi-ffael, gan gynnwys y negeseuon ar draws ein platfformau ar y cyfryngau cymdeithasol.

Bu'n flwyddyn brysur dros ben o safbwynt hybu'r Gymraeg eleni, gyda'r holl waith o adrodd ar gyfnod pum mlynedd gyntaf y Strategaeth Hybu, a llunio'r Strategaeth newydd. Gwnaed gwaith aruthrol yn cydlynu mewnbwn partneriaid ac yn cydgynllunio drwy'r Fforwm Strategol Sirol y Gymraeg y mae'r Cyngor hefyd yn arwain. Cawsom elwa o waith gwirfoddol Meri Huws yn cadeirio'r Fforwm yn ddeheuig am flwyddyn arall a bydd ffrwyth yr holl waith yma'n ymddangos yn 2023/24, gyda Strategaeth newydd a pharhad ar yr holl waith gweithredu.

Dynodwyd cyllid gan y Cyngor hefyd i groesawu Eisteddfod yr Urdd i Sir Gâr. Er gwaetha'r heriau cyllidol, teimlwyd ei fod yn fuddsoddiad pwysig i hyrwyddo'r Gymraeg, a chynnal cyfleoedd gwych i'n pobl ifanc i ddefnyddio'r Gymraeg, ac i godi statws y Gymraeg fel iaith fyw yn y Sir. Defnyddiwyd pob cyfle i hyrwyddo'r digwyddiad yn sirol ac i sicrhau ymwneud gymaint o'n pobl ifanc a phosib yng ngweithgareddau'r wyl. Cydweithiodd nifer o adrannau'r Cyngor gyda chyrff y Fforwm i gefnogi ysgolion i gystadlu yn yr Eisteddfod, gan ganolbwyntio ar y rhai hynny nad ydynt fel arfer yn cystadlu. Bu'r ymateb yn gadarnhaol dros ben gydag ysgolion cynradd ac uwchradd Saesneg y Sir yn perchnogi'r cyfle i ymfalchio yn y Gymraeg a'i

ddefnyddio. Llwyddwyd i gefnogi 90% o ysgolion Sir Gâr i gystadlu yn Eisteddfod 2023, oedd â'i rowndiau lleol a rhanbarthol yn ystod 2022-23 wrth reswm.

Bu mwy o newidiadau i'r gweithlu gyda'r rhan fwyaf o'r staff yn dychwelyd i ryw raddau i'r swyddfeydd, a hynny'n esgor ar fwy o gyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg yn anffurfiol. Parhawyd, fodd bynnag, gyda'r *Clwb Clebran* misol i annog pobl i neilltuo awr y mis i glywed a defnyddio'r Gymraeg yn anffurfiol, ar lein.

Mae dau brosiect penodol arall yn werth eu cynnwys yn y cyflwyniad hwn, sef yr ymdrechion i hyrwyddo'r Gymraeg yn ein cynlluniau economaidd sylweddol, a'r cychwyn ar y gwaith o weinyddu fwyfwy drwy gyfrwng y Gymraeg. Mae'r ddau brosiect yma'n pwysleisio ein huchelgais, fel Cyngor, i hyrwyddo defnydd y Gymraeg yn ein holl waith. Ceir gwybodaeth bellach amdanynt yng nghorff yr adroddiad.

Edrychaf ymlaen at flwyddyn prysur a llawn arall o hyrwyddo'r Gymraeg trwy gydweithio gyda'n holl partneriaid i wneud cynnydd yn Sir Gâr.

Y Cyngorydd Glynog Davies

Aelod Cabinet dros Addysgu a'r iaith Gymraeg

Cyngor Sir Gâr

Cydymffurfio â'r Safonau Cyflenwi Gwasanaethau

Sicrhau cydymffurfiaeth gyffredinol

Fe luniom [Gynllun Cydymffurfio](#) newydd yn ystod y flwyddyn sydd yn ddogfen fwy sefydlog na'r Cynllun Gweithredu blaenorol. Mae'r Cynllun yn nodi'r gweithdrefnau cydymffurfio sydd yn eu lle'n barhaol yn hytrach na nodi camau gweithredu blynyddol. Mae'n nodi sut mae'r Cyngor yn cydymffurfio gyda'r Safonau, sut rydym yn goruchwyllo'r gydymffurfiaeth ac yn hybu a hwyluso defnydd ein gwasanaethau. Fe fydd yn ddogfen ddefnyddiol ar gyfer sicrhau hirhoedledd a chysondeb ein gweithdrefnau cydymffurfio, ac mae wedi ei osod ar ein gwefan i egluro'r hyn y gall y cyhoedd ddisgwyl gan y Cyngor o ran cydymffurfiaeth.

Mae'r ddarpariaeth o ohebu, darparu gwasanaeth ffôn, tudalennau gwe, y fewnrwyd, cylchlythyron staff a'r cyfryngau cymdeithasol yn Gymraeg ac yn unol â'r Safonau yn gadarn yng ngweithrediadau'r Cyngor ers blynyddoedd bellach. Mae'r swyddi rheng flaen yn dal i gael eu hysbysebu ar lefel 3, sy'n gofyn am ruglder llafar. Mae'r gwasanaeth rheng flaen a ddarperir gan ein Canolfan Gyswilt wedi cynyddu mewn prysurdeb ac am y tro cyntaf eleni, oherwydd problemau recriwtio, rydym wedi hysbysebu swyddi ar lefel is o ruglder. Am y tro cyntaf felly, rydym wedi gorfod addasu ein gweithdrefnau er mwyn cyrraedd y galw wrth sicrhau na fyddai'n effeithio ar y gwasanaeth cyfrwng Cymraeg.

Lluniwyd Polisi cyfryngau cymdeithasol newydd eleni ac ynddi nodwyd:

5.13 Mae'n rhaid i chi sicrhau bod yr holl gyfathrebiadau'n cydymffurfio â Rheoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 1) 2015 sy'n berthnasol i holl weithwyr y Cyngor a chyfathrebiadau a wneir ar ran y Cyngor. Rhaid i bob cyfathrebiad fod yn ddwyieithog. Er mwyn eich diogelu chi a'ch adran mae'n bwysig eich bod yn nodi y gall unrhyw fethiant i ddilyn y safonau a nodir yn y rheoliadau arwain at ddirwy sylweddol o hyd at £5,000 y bydd yr adran y mae'r achos o dorri'r safon yn deillio ohoni'n gyfrifol amdani. Bydd y canllawiau a'r hyfforddiant angenrheidiol mewn perthynas â'r safonau ymarfer sy'n angenrheidiol er mwyn cydymffurfio â'r rheoliadau'n cael eu darparu gan y Tîm Marchnata a'r Cyfryngau.

Eto, mae hyn yn sicrhau cydymffurfiaeth barhaol a chyson ar draws adrannau'r Cyngor o safbwynt cyfathrebu ar y cyfryngau cymdeithasol.

Yn ystod y flwyddyn, cafwyd cais gan y Comisiynydd am dystiolaeth ar ein cydymffurfiaeth â'r Safonau. Fe gwblhaom holiadur hunanasesu gan ddarparu 28 tudalen o enghreifftiau o ystod ein darpariaeth: o ffurflenni, hysbysiadau swyddogol, geiriad mewn polisïau, lluniau o beiriannau hunan wasanaeth i'n gwaith marchnata. Nodwyd sicrwydd uchel o gydymffurfiaeth i 17 o'r Safonau a Sicrwydd canolig o gydymffurfiaeth i 7 o'r Safonau. Doedd dim angen gosod sicrwydd is na hynny i ddim un o'r Safonau.

Cafwyd cais hefyd am dystiolaeth ar ein harferion cyfredol o ran hyrwyddo gwasanaethau Cymraeg, a'r data sydd gennym ar ddefnydd gwasanaethau Cymraeg. Darparwyd y wybodaeth yn unol â'r cais ac er ein bod yn gallu sicrhau cydymffurfiaeth â'r Safonau, fe gydnabyddom hefyd y gallwn fod yn gwneud mwy i hyrwyddo i staff y dogfennau a'r gwasanaethau sydd ar gael iddynt o dan y Safonau gweithredu. Yn yr un modd, eglurwyd fod

gennym fynediad at lawer iawn o ddata yn ymwneud â defnydd o'n gwasanaethau trwy gyfrwng y Gymraeg ond nad ydyw wedi bod yn flaenoriaeth i ni wneud defnydd ohonynt hyd yma.

Ni chafwyd Adroddiad Sicrwydd 2022-23 ar adeg llunio'r Adroddiad hwn, nac ychwaith adborth i'r hunanasesiadau yn ystod y flwyddyn, ond ni dderbyniwyd unrhyw adborth negyddol ychwaith gan Swyddfa'r Comisiynydd.

Ymgynghori: Gohebu, dogfennau ymgynghori a chyfarfodydd: Safonau 4-7, 27-29, 44.

Cynhaliwyd 22 o ymgynghoriadau eleni ac fe weinyddwyd ac fe hysbysebwyd y cyfan yn gwbl ddwyieithog.

Cwblhawyd Cynllun Llesiant y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus (BGC) ar gyfer Sir Gaerfyrddin yn ystod y flwyddyn. Arweiniwyd y gwaith gan y Cyngor Sir ac roedd yn enghraifft dda o gyflawni gwasanaethau gohebu, ffurflenni, gwaith marchnata a chynnal cyfarfodydd yn unol â'r Safonau. Cafwyd hysbysrwydd ar y cyfryngau cymdeithasol, yng nghylchlythyron staff a datganiadau i'r wasg yn unol â'r Safonau, oedd yn annog cyfranogiad a mewnbwn gan y cyhoedd.

**Bwrdd Gwasanaethau
Cyhoeddus Sir Gâr**

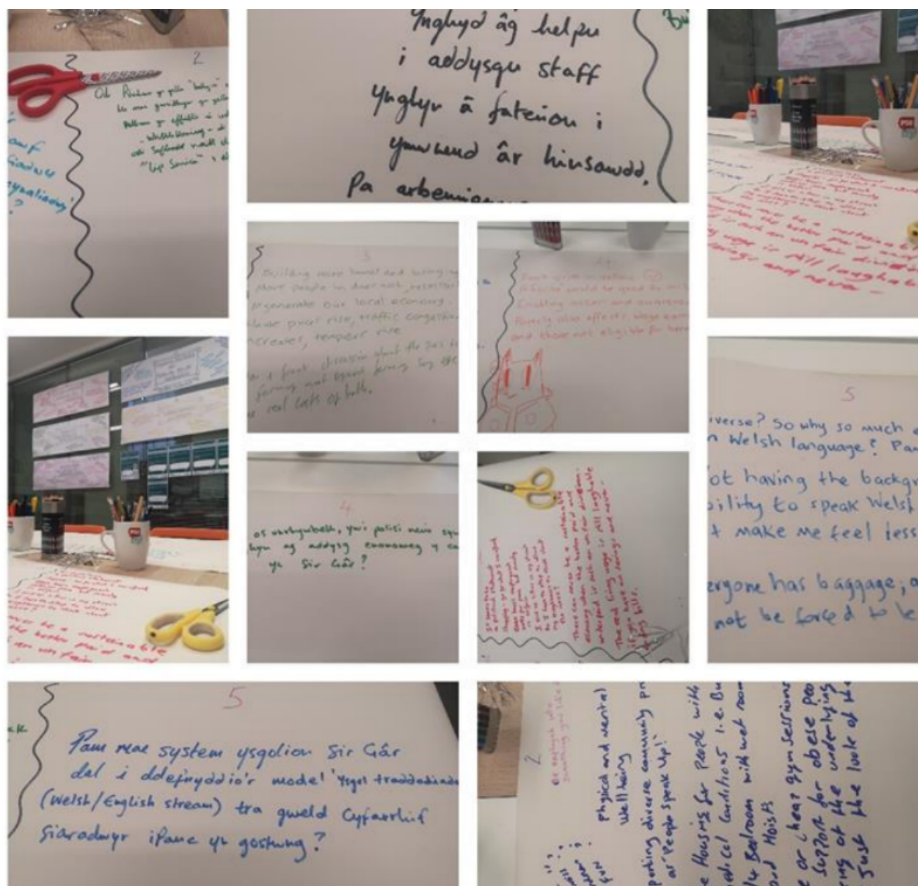
**Carmarthenshire
Public Services Board**

Cylch Gorchwyl Terms of Reference

- Paratoi a chyhoeddi asesiad o gyflwr llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwyllannol yn Sir Gaerfyrddin.
- Paratoi a chyhoeddi Cynllun Llesiant Lleol ar gyfer y sir yn nodi amcanion lleol a'r camau y mae'n bwriadu eu cynnryd i'w cyflawni.
- Cynnwys pob cam rhesymol i gwedd â'r amcanion lleol a osodwyd ganddyni.
- Paratoi a chyhoeddi adroddiad blynyddol sy'n nodi cynnydd y Bwrdd o ran cyflawni'r amcanion lleol.
- To prepare and publish an assessment of the state of economic, social, environmental and cultural well-being in Carmarthenshire.
- To prepare and publish a Local Well-Being Plan for the county setting out local objectives and the steps it proposes to take to meet them.
- To take all reasonable steps to meet the local objectives they have set.
- To prepare and publish an annual report that sets out the Board's progress in meeting the local objectives.

Enghraifft o sleidiau cyflwyniad dwyieithog i'r Cyngor Gwirfoddol

Yn ogystal â hynny, ymgynghorwyd ar y Cynllun mewn digwyddiadau penodol: yn Niwrnod Hawliau Gofalwyr ac yn Nigwyddiad Pride er enghraifft. Gwnaed hynny'n ddwyieithog gan annog cyfranogiad yn Gymraeg ar bob cyfle.

Llun o ddiwyddiad ymgynghori creadigol, dwyieithog.

Cyfarfodydd: Safonau 32 a 33

Wedi defnyddio platform Zoom am gyfnod sylweddol wedi'r pandemig ar gyfer cynnal cyfarfodydd gyda chyfieithu ar y pryd, trosglwyddwyd i Teams pan ddaeth ar gael. Lluniwyd canllaw/hyfforddiant ar gyfer staff oedd yn benodol i Gyngor Sir Gâr, yn egluro'r camau i gymryd wrth drefnu cyfieithu ar y pryd mewn cyfarfodydd. Fe ymhelaethir ar hwn yn Astudiaeth Achos 2, o dan y Safonau Gweithredu.

Digwyddiadau Cyhoeddus: Safon 35 a 36

O ran digwyddiadau cyhoeddus, cafwyd nifer o enghreifftiau o arfer dda o safbwynt gweithredu yn unol â'r Safonau. Trefnwyd digwyddiad 'Heneiddio'n Dda' yn yr Ardd Fotaneg yn gwbl ddwyieithog o ran marchnata a gweinyddu'r digwyddiad. Gwnaed pob ymdrech yn ystod y digwyddiad i annog defnydd y Gymraeg yn ogystal, drwy drefnu siaradwr gwadd oedd yn cyflwyno'n bennaf yn Gymraeg a thrwy sicrhau staff dwyieithog wrth gofrestru yn y fynedfa, yn ogystal ag ar y stondinau gwybodaeth. Sicrhawyd presenoldeb cyrff oedd yn gweithio'n benodol drwy gyfrwng y Gymraeg yn ogystal.

Yn yr un modd cynhaliwyd digwyddiad gyrfaedd ar gyfer cyn aelodau'r Lluoedd Arfog. Gwnaed ymdrech benodol i gyfarch mynychwyr yn Gymraeg wrth gofrestru ac fe gafwyd nifer

o enghreifftiau o unigolion oedd yn siaradwyr Cymraeg. Cafwyd siaradwr gwadd hefyd oedd yn annerch yn Gymraeg wrth lofnodi'r Cyfamod, a oedd hefyd yn gwbl ddwyieithog.

Yr enghraifft olaf o arfer dda o ran cynnal digwyddiadau cyhoeddus yn unol â'r Safonau oedd y digwyddiad cydweithio i wyntyllu syniadau ynglŷn â'r costau byw cynyddol. Mynychodd 100 o unigolion o gyrrff o'r sector cyhoeddus, preifat a'r trydydd sector ac fe gafwyd cyflwyniadau a grwpiau trafod cyfrwng Cymraeg fel rhan o'r digwyddiad.

Cyfathrebu: Deunyddiau cyhoeddusrwydd neu wybodaeth, a gwefan. Safon 37-38, 43, 46-49, 52-58.

Cynllun Datblygu Lleol

Ar ôl mabwysiadu'r Cynllun Datblygu Lleol mae'n ofynnol inni sicrhau bod ei gynnwys yn parhau i fod yn gyfoes a'n bod yn gwneud newidiadau lle bo angen. Mae hyn yn adlewyrchu gofynion Deddf Cynllunio a Phrynu Gorfodol 2004, sef bod cynnwys y CDLI yn cael ei adolygu'n rheolaidd. Un o'r prif ffyrdd o wneud hyn yw trwy'r Adroddiadau Monitro Blynyddol a deall lle mae'r Cynllun yn perfformio'n dda a lle nad yw, o bosibl, yn llwyddo fel y bwriedir.

Cafodd cynnwys yr Adroddiad Adolygu ei ystyried yng nghyfarfod y Cyngor ar 10 Ionawr 2018 a phenderfynwyd dechrau ar baratoi CDLI Diwygiedig 2018-2033. Mae gwaith aruthrol wedi ei wneud o ran llunio dogfennau a pholisïau i gyd-fynd â'r Cynllun ac ymgynghori arnynt. Mae'r cyfan wedi eu llunio'n ddwyieithog ac wedi ymddangos ar yr un pryd ac i'r un ansawdd ar ein gwefan.

Datblygu syliaen o dystiolaeth	Cytundeb Cyflawni	Safleoedd Ymgaisio	Strategaeth a Fetirir
Cynllun Adnau	Cyflwyno'r Cynllun, ac Archwiliad Annibynnol	Adroddiad yr Arolygydd a Mabwysiadu'r Cynllun	Arfarniad Cynaliadwyedd/Asesiad Rheoliadau Cynfinedig

e Cynllun Datblygu Lleol (CDLI) yn pennu cynigion a pholisïau ar gyfer y defnydd o'r holl dir yn y dyfodol ac mae'n rhan o fframwaith y cynllun datblygu ar gyfer Cymru. Mae'r CDLI yn cwmpasu cyfnod o bymtheg mlynedd a dylai ewyrchu'r polisi cynllunio cenedlaethol yng Nghymru.

g nghyfarfod y Cyngor ar 10 o Ionawr 2018 penderfynwyd paratoi CDLI diwygiedig ar gyfer Sir Gaerfyrddin. Mae amserlen paratoi'r Cynllun Datblygu Lleol Diwygiedig wedi'i nodi o fewn y Cytundeb Cyflawni (DA) y cytunwyd arno gan yodraeth Cymru ar 28 Mehefin 2018 gyda'r fersiwn ddiweddaraf wedi ei chytuno yn Awst 2022. Ar ôl iddo gael ei fabwysiadu (ei gwblhau), defnyddir y Cynllun Datblygu Lleol Diwygiedig fel sail ar gyfer penderfynu ar geisiadau llunio a bydd yn helpu i lywio rhaglenni buddsoddi yn y dyfodol mewn meysydd megis seilwaith yn ogystal â Chynlluniau a strategaethau gan gynnwys rhai gan sefydliadau partner.

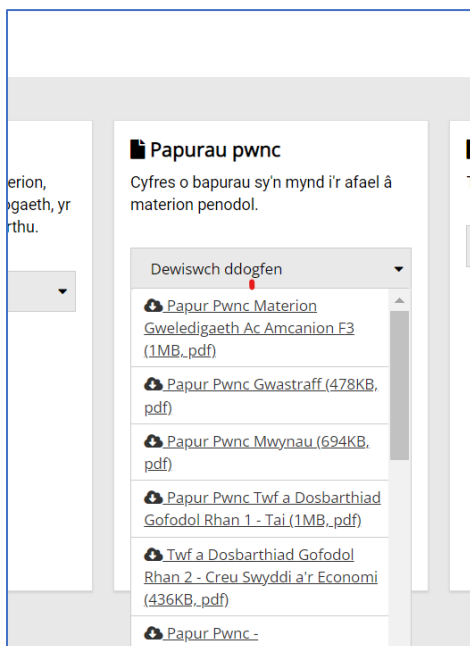
hirwyd y gwaith o gynhyrchu'r CDLI Diwygiedig yn sgil cyhoeddi targedau newydd gan Cyfoeth Naturiol Cymru sy'n ceisio lleihau lefelau ffosffad afon mewn Ardaloedd Cadwraeth Arbennig (ACA) Afonol ar draws Cymru.

Sir Gaerfyrddin, mae Afon Teifi, Afon Tywi, Afon Gwy ac Afon Cleddau mewn Ardaloedd Cadwraeth Arbennig. Ar hyn o bryd mae Afon Teifi, Afon Cleddau ac Afon Gwy yn methu o ran targedau CNC.

wn ymateb i'r targedau newydd hyn a'r heriau y maent yn eu cyflwyno rydym wedi bod yn gweithio i ail-asesu goblygiadau'r targedau newydd ar gyfer y CDLI Diwygiedig a'r dyraniadau datblygu mewn dalgychoedd sensitif i sffadau. Yn ogystal â thargedau newydd CNC, mae nifer o faterion eraill wedi codi ers eu cyhoeddi a fydd yn gofyn am ystyriaeth bellach drwy'r CDLI Diwygiedig.

[Iw mewn cyfarfod o'r Cynnor Llawn ar 9 Mawrth 2022, cytunodd Cynhorwyr Sir Gaerfyrddin ganiatáu newidiadau i amserlen y Cytundeb Cyflawni Diwygiedig ac i baratoi ail Gynllun Datblygu Lleol Diwygiedig Adnewid. Roedd hyn yn](#)

Sgrin lun o'r holl bapurau sy'n ymddangos ar ein gwefan yn Gymraeg fel rhan o broses y CDLL

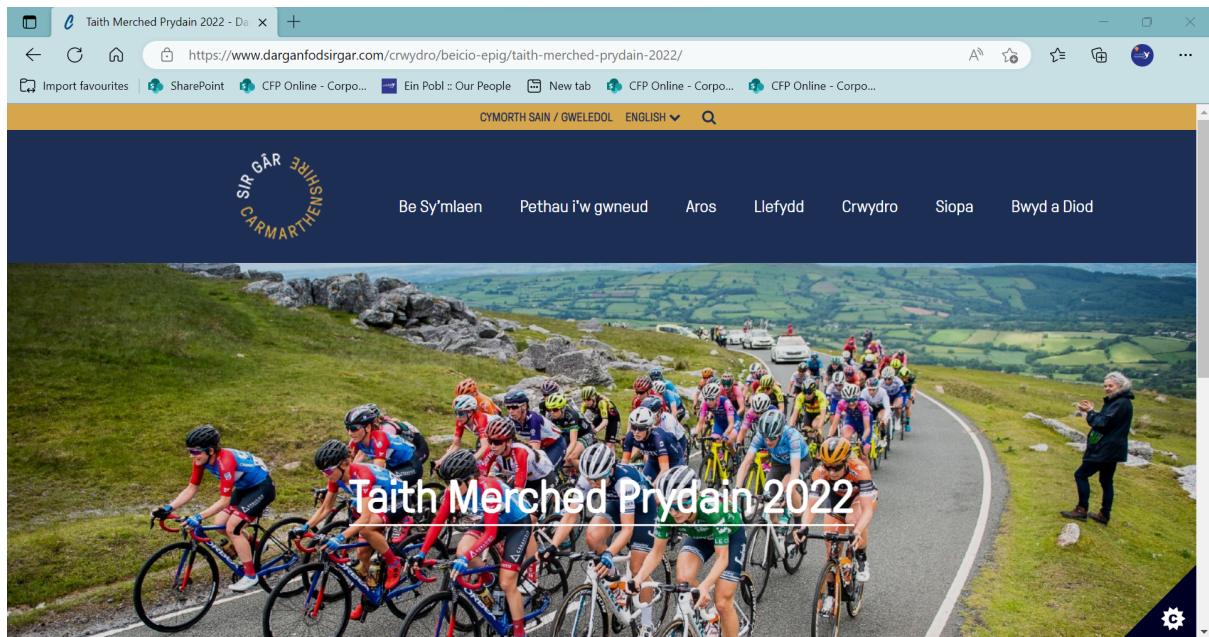
Sgrin lun o bapurau pwnc y CDLL ar y wefan

Gwnaed gwaith penodol a helaeth ar asesu effaith y Cynllun ar y Gymraeg, ac fe sonnir am hynny isod (Safonau Polisi).

Roedd yr holl waith marchnata a wnaed wrth groesawi Taith Merched Beiciau Prydain i Sir Gaerfyrddin yn enghraifft o waith marchnata oedd yn gadarn yn unol â'r Safonau. Defnyddiwyd arwyddion dwyieithog dros y Sir wrth farchnata'r digwyddiad ac yna wrth gynnal y digwyddiad. Roedd y gwaith gyda'r cyfryngau yn ddwyieithog a'r digwyddiad wedi ei gyhoeddi yn ddwyieithog ym Mharc Pen-bre.

Enghraifft o graffeg dwyieithog ar ffensys y ras

Sgrin lun o waith marchnata Cymraeg y daith ar ein gwefan

Yn yr un modd, mae ein hymgyrchoedd wedi cydymffurfio â'r Safonau yn gwbl gadarn. Cynhaliwyd ymgyrch o gyhoeddusrwydd i'r gweithdrefnau casglu sbwriel newydd. Roedd yr holl ymgyrch yn gwbl ddwyieithog ac fe welir manylder yr ymgyrch yn Astudiaeth Achos 1.

Hyrwyddo gwasanaethau Safon 81

Fe wnaed gwaith eleni ar hyrwyddo'r Cyngor fel gweithle dwyieithog.

Gan fod y Comisiynydd yn ffocysu ar hawliau pobl ifanc ar ddiwrnod hawliau'r Gymraeg eleni, fe drefnon ni gystadleuaeth i bobl ifanc a fyddai'n hyrwyddo'r cyfleoedd iddynt ymgeisio am swydd drwy gyfrwng y Gymraeg gyda'r Cyngor a defnyddio'r Gymraeg fel sgil yn y gweithle. Crëwyd cerdyn post a chystadleuaeth i ennill het fwced Cymru ac fe'i hanfonwyd allan i bob chweched dosbarth yn y Sir.

**Diwrnod Hawliau'r
Gymraeg
Welsh Language
Rights Day
7.12.22**
#MAEGENHAWL

Rwyf ti yn un o'r 56% o ddisgyblion Sir Gâr sy'n cael dy addysg drwy gyfrwng y **Gymraeg**.

Oeddet ti'n gwybod fod Cyngor Sir Gâr yn darparu:

- Gwefan 100% Cymraeg
- Ffurflen gais i ymgeisio am swydd yn y Gymraeg
- Proses cyfweld trwy gyfrwng y Gymraeg
- Cyfleoedd cymdeithasu yn Gymraeg yn y gweithle
- Cyfle i weithio o ddydd i ddydd yn y Gymraeg

Mae gen ti hawl i wasanaethau Cymraeg Cyngor Sir Gâr

Cer amdani.

Gall cynllun **Profi** dy helpu gyda chymorth a chyngor ar dy daith o ysgol i fyd gwaith.

Cofrestru gyda Profi am gyfle i ennill **Het Pêl-droed Cymru**. Dilyn y ddolen a gadael dy gyfeiriad e-bost yn y blwch.

Cofrestru yma:

Dyddiad Cau: 21 Rhagfyr

Bydd y data personol yr ystyriech yn eidd y furflen yn cael ei ddarparu i gyhoeddi yn eidd y furflen. Ni fydd eich gwybodaeth yn cael ei ddarparu i unrhyw bwyas arall.

As a pupil receiving your education in Carmarthenshire, you have some **Welsh Language skills**.

Did you know that Carmarthenshire County Council provides:

- A completely bilingual website
- The opportunity to complete Job applications in Welsh or English
- The possibility of conducting part, or all, of an interview process in Welsh
- Opportunities to continue to improve your Welsh language skills in the workplace
- Opportunities to practise your Welsh in the workplace

You have a right for these services in Carmarthenshire.

Take up the opportunities.

... can help you with support and advice on your journey from school to work.

Register with Profi for a chance to win a **Wales Football Bucket Hat**. Follow the link and leave your email address in the box.

Register here:

Closing Date: 21 December

We use the personal data you provide on this form to contact the winners of the competition. Your information will not be used for any other purpose.

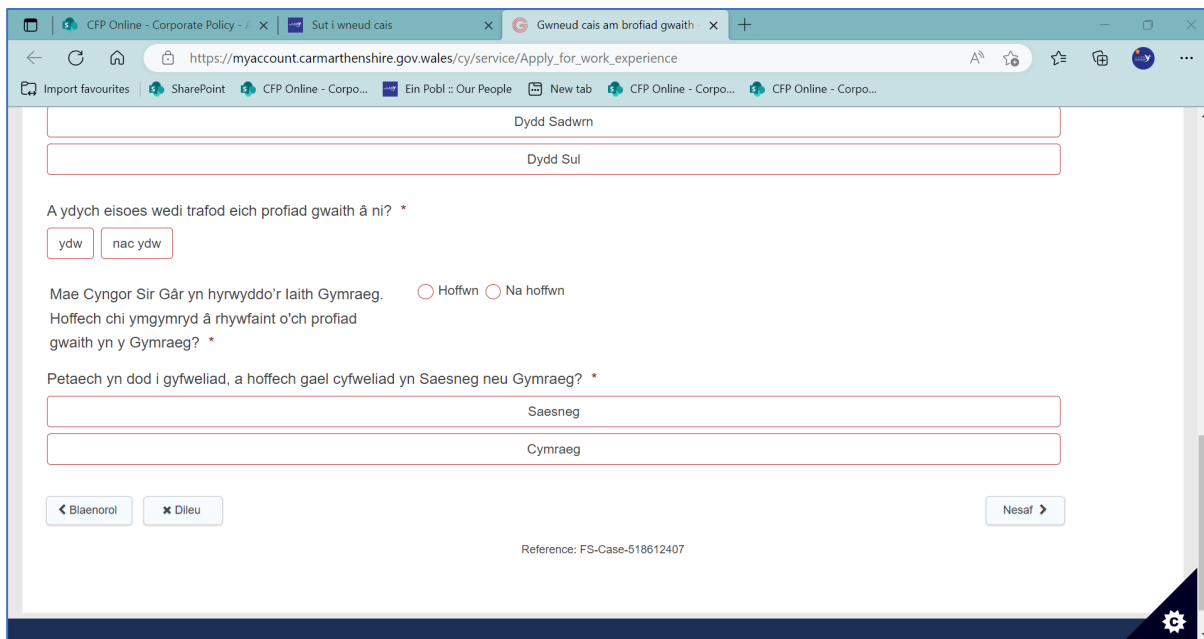
sigrar.llyw.cymru
carmarthenshire.gov.wales

Cerdyn post electroneg a anfonwyd at ysgolion y Sir

Roedd hwn yn gyfle i hyrwyddo gwefan ac adnoddau ‘Profi Menter Gorllewin Sir Gâr’ yn ogystal. Roedd yna broblemau fodd bynnag ynglŷn â dosbarthu’r wybodaeth. Nid oedd y neges wedi cyrraedd y bobl ifanc yn y fformat mwyaf hygyrch. Roedd yr ymateb yn isel ac fe fyddwn yn chwilio am gyfleoedd eraill i ddefnyddio’r cerdyn post yn y dyfodol, mewn digwyddiadau yn hytrach na drwy e-bost.

Rydym wedi creu ffurflen gais newydd ar gyfer profiad gwaith eleni yn ogystal, ac wedi sicrhau ein bod yn gofyn am ddewis iaith ymgeiswyr er mwyn medru trefnu eu bod yn cael gweithio i raddau trwy gyfrwng y Gymraeg. Ond erys tipyn o waith yn y maes hwn o ran hyrwyddo’r Cyngor fel cyflogwr sy’n gwerthfawrogi sgiliau dwyieithog ac fe fydd yn cael ei ddatblygu ymhellach drwy’r Strategaeth Hybu.

Sgrin lun o ffurflen ceisio am brofiad gwaith o’r wefan

Parhawyd i hyrwyddo sioeau theatr Cymraeg Theatrau Sir Gâr. Eleni, defnyddiwyd y fewnryw i roi gostyngiad ar ddigwyddiadau fel y ddrama ‘Tylwyth’, gan hyrwyddo ein gwasanaeth theatrau Cymraeg i staff yn fewnol.

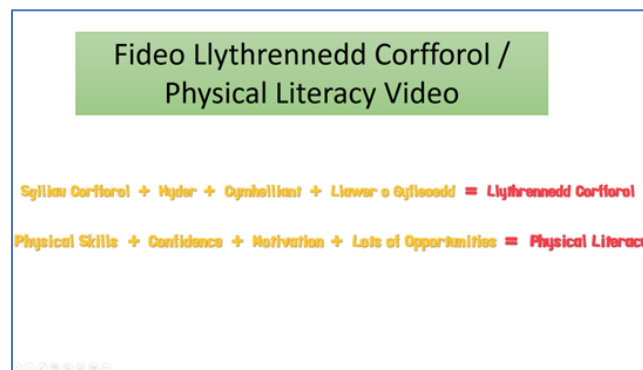
Sgrin lun o gynnis arbennig i staff i weld sioe Gymraeg yn y theatr

Cyhoeddi neges dros system annerch gyhoeddus: Safon 87

Darparwyd recordiadau sain o gyhoeddiadau cyffredin ar gyfer ein canolfannau hamdden, er mwyn cynorthwyo gyda'r broses o hyfforddi staff i gyhoeddi'n ddwyieithog. Eto, bydd hyn yn sicrhau cysondeb a chywirdeb wrth ddarparu cyhoeddiadau yn ein mannau cyhoeddus yn unol â'r Safonau.

Darparu Cyrsiau Addysg: Safon 84

Bu staff Actif Sir Gâr, ein gwasanaethau hamdden, yn rhedeg rhaglen newydd i ysgolion er mwyn datblygu llythrennedd corfforol mewn plant. Yn ystod y flwyddyn, cynhaliwyd 20 o weithdai mewn ysgolion, ac roedd 17 ohonynt yn Gymraeg neu'n ddwyieithog. Defnyddiwyd adnoddau hyfforddi Chwaraeon Cymru, oedd yn ddwyieithog, a chynhyrchwyd PwerBwynt hyfforddi ein hunain yn ogystal.

Sgrin lun o sleid pwerbwynt hyfforddiant dwyieithog

Astudiaeth Achos 1: Amgylchedd (system Casglu Gwastraff newydd)

Cefndir

Mae ailgylchu'n bwysig iawn i Sir Gâr, ac yn allweddol fod pawb yn chwarae eu rhan i gyrraedd targedau uchelgeisiol Llywodraeth Cymru. Ar gyfer y flwyddyn 2022-23 y targed ailgylchu ar gyfer awdurdodau lleol yng Nghymru yw 64%. Er mwyn cyrraedd y targedau hyn, penderfynodd y Cyngor fod yn rhaid rhoi systemau ailgylchu newydd yn ei le. Yr hyn bydd yr astudiaeth yn rhoi sylw iddo yw, pa mor effeithiol gafodd y Gymraeg ei ddefnyddio trwy hyrwyddo a marchnata'r system newydd. Roedd yr holl ddogfennau a gafodd eu dosbarthu i'r cyhoedd, gwybodaeth ar y cyfryngau cymdeithasol, stondin sionc ac ati i gyd yn ddwyieithog.

Gweithred

Yn y flwyddyn 2021-22 roedd canran ailgylchu Sir Gâr yn 62%. Fel rhan o'n nod parhaus i wella, cyflwynwyd system newydd ym mis Ionawr 2023. O ganlyniad, roedd rhaid rhoi cynllun ar waith o ran hysbysu holl drigolion y Sir o'r newidiadau oedd ar droed. Y cam cyntaf oedd dosbarthu llythyron a chalendrau i holl drigolion y Sir, gyda fersiwn Cymraeg a Saesneg yn cael eu dosbarthu. Cyfanswm y llythyrau a anfonwyd at breswylwyr hyd yn hyn yw 98,453 a'r rhain wedi eu dosbarthu trwy'r post. Yn amlwg, roedd prif neges yr ohebiaeth yn aros yr un peth drwy'r cyfnod, ond roedd yn cynnwys rhai amrywiadau megis y dyddiau casglu a materion mynediad ac ati.

PENRHILLAS
TALLEY
LLANDEILO
SA19 7DU

Annwyl Breswilydd

Newidiadau i'ch casgliadau ailgylchu a bagiau du

Rydym yn gwneud newidiadau i'ch casgliadau ailgylchu a bagiau du, a fydd yn ei gwneud hi'n haws i chi ailgylchu mwy o'ch cartref. Daw'r newidiadau hyn i rym yr wythnos sy'n dechrau **ddydd Llun 23 Ionawr 2023**.

Eich diwrnod casglu fydd Tuesday

- Byddwn yn casglu eich **bagiau glas** ar gyfer eich deunydd ailgylchu sych **bob wythnos**, ochr yn ochr â'ch **bin gwyrdd** ar gyfer eich gwastraff bwyd.
- Byddwn yn casglu eich **bagiau du** ar gyfer eich gwastraff cartref sy'n weddill na ellir ei ailgylchu **bob 3 wythnos**. I wirio'ch dyddiadau casglu, cymerwch olwg ar y calendr sy'n amgaeedig. **Gallwch roi hyd at 3 bag du allan bob 3 wythnos.**

Rydym hefyd yn bwriadu cyflwyno gwasanaeth casglu gwyrdd newydd ar gyfer eich poteli a'ch jariau gwyrdd. Fodd bynnag, oherwydd y mynediad sydd ei angen ar gyfer ein cerbyd casglu gwyrdd, ni allwn wasanaethu eich eiddo ar hyn o bryd. Rydym yn ystyried opsiynau eraill i ddarparu'r gwasanaeth hwn i chi yn y dyfodol agos. Yn y cyfamsr, parhewch i fynd â'r eitemau hyn i'ch banc gwyrdd lleol i gael eu hailgylchu.

Erbyn dydd Gwener 10 Chwefror 2023, byddwn yn danfon atoch gyflenwad blwyddyn o fagiau glas a bagiau leinio gwastraff bwyd ar gyfer eich cad i cegin brown. Os oes gennych fwy o fagiau glas neu fagiau leinio gwastraff bwyd nag sydd eu hangen arnoch, rhowch nhw i deulu neu ffrindiau a allai fod eu hangen oherwydd

Enghraifft o lythyr Cymraeg am ailgylchu

Yr ail gam yn ystod y cyfnod o hysbysu oedd danfon pecyn gwybodaeth allan at drigolion Sir Gâr i'w paratoi ar gyfer y newid yn y gwasanaeth. Cafodd y pecyn yma ei ddylunio gyda'r un wybodaeth yn y ddwy iaith a'r un diwyg yn ogystal.

Eich calendr casgliadau ar gyfer 2023

Wk. 18G

IONAWR							CHWEIFROR							MIAWRTH						
M	T	W	T	F	S	S	M	T	W	T	F	S	S	M	T	W	T	F	S	S
2	3	4	5	6	7	8	6	7	8	9	10	11	12	6	7	8	9	10	11	12
9	10	11	12	13	14	15	13	14	15	16	17	18	19	13	14	15	16	17	18	19
16	17	18	19	20	21	22	20	21	22	23	24	25	26	20	21	22	23	24	25	26
23	24	25	26	27	28	29	27	28	27	28	29	30	31	27	28	29	30	31		

100% wedi ailgylchu Sir Gâr yn ailgylchu Carmarthenshire recycles

Am ragor o wybodaeth neu i wirio eich dyddiadau casglu eraill, ewch i: [sirgar.llyw.cymru/ailgylchu](https://www.sirgar.llyw.cymru/ailgylchu)

Eich casgliadau ailgylchu a bagiau du

Beth sy'n mynd i ble a phryd?

Bob wythnos

Gwastraff bwyd

- Bwyd amred ac wedi coginio
- Pleis llyso
- Cig a phwygod gan gyrrwyswyswys
- Cregyn bwyd mór
- Gwastraff bwyd cofrestrad
- Bagiau te a gwastraff coffi

Deunydd ailgylchu sych

- Caniau metal a thrautau, cerasolau a ffrit
- Poteli, potolau, hylsau a hemlystrôdau
- Papur a charbord
- Cartonau bwyd a ewch, fel Tetra Pak

Bob pythefnos

Gwastraff garid

- Toriolau a chebilion parffau, doll a chwyn
- Pionlegion a labolau
- Toriolau gwytholod, coed a llywri

Gwastraff hylendid a chewynnau

Am ragor o wybodaeth neu i gofrestru ar gyfer ein gwasanaeth casglu gwastraff hylendid a chewynnau am ddim, ewch i'n gwefan.

Bob tair wythnos

Poteli gwydr a jariau

- Holl boteli gwydr a jariau

Bagiau du

Ar gyfer yr holl wastraff cartref sy'n weddill na ellir ei ailgylchu.

Cofwch:

- Choi eich cynnyssiaddion yn eich man casglu cyn i'w cerbydau neu ar eich diwrnod casglu
- Waglo eich poteli o'ch jariau gwydr a'u rinsio'n gyflym

Ewch i'n gwefan:

- Am ragor o wybodaeth am yr hyn y gellwch ac na allwch ei ailgylchu
- I wirio eich dyddiadau casglu
- I gofrestru ar gyfer un o'n gwasanaethau casglu ychwanegol
- I gofrestru i'w cerbydau negesau a bwrdd neu negesau teustun F&E at gefnfa o'ch diwrnodau casglu
- I'ch archebua unrhyw Bagiau Du, Bectys neu Ragion llew gwastraff bwyd

Engheifftiau o waith hyrwyddo'r trefniadau newydd yn Gymraeg

Chwaraeodd y cyfryngau cymdeithasol ran allweddol yn hyrwyddo'r newidiadau. Eto cafodd y Gymraeg ei ddefnyddio yn gwbl gyfartal â'r Saesneg. Cafodd gynllun ei lunio o'r holl bostiadau i'w rhannu, gyda'r Gymraeg ym mhob post. Dangosa'r tabl isod y Cynllun ar gyfer y Cyfryngau Cymdeithasol. Gwelir fod y Gymraeg a'r Saesneg ochr yn ochr â'i gilydd yn ogystal â'r adnoddau yn y Gymraeg hefyd.

Date	English	Cymraeg	Asset	Notes
22 nd November	<p>We're making changes to your recycling and black bag collections, making it easier for you to recycle more from home.</p> <p>These changes come into effect from the week beginning Monday 23 January 2023.</p> <p>Between now (14 November) and Friday 20 January, you'll receive an information pack from us explaining how the changes affect you directly.</p> <p>More information https://www.carmarthenshire.gov.wales/home/council-services/recycling-bins-and-litter/future-changes-to-recycling-and-bin-collections/</p>	<p>Rydym yn gwneud newidiadau i'ch casgliadau ailgylchu a bagiau du, a fydd yn ei gwneud hi'n haws i chi ailgylchu mwy o'ch cartref.</p> <p>Daw'r newidiadau hyn i rym yr wythnos sy'n dechrau ddydd Lun 23 Ionawr 2023.</p> <p>Rhwng nawr (14 Tachwedd) a dydd Gwener 20 Ionawr, byddwch yn cael pecyn gwybodaeth gennym yn egluro sut y bydd y newidiadau'n effeithio'n uniongyrchol arnoch chi.</p> <p>Rhagor o wybodaeth https://www.sirgar.llyw.cymru/cartref/gwasanaethau-cyngor/ailgylchu-biniau-a-sbwriel/newidiadau-i-gasgliadau-ailgylchu-a-biniau-yn-y-dyfodol/</p>	<p>We're making changes</p> <p>Rydym yn gwneud newidiadau</p>	<p>Date will depend on the demand on contact centre. This could potentially go out later in the week.</p>
29th November	<p>Between now and Friday 20 January, we'll deliver your year's supply of blue bags, food waste liners for your brown kitchen caddy and a black box for your glass bottles and jars, if your home is receiving this new service.</p> <p>If you run out you can pick up more blue bags/food lines yourself, visit our website for a list of outlets https://www.carmarthenshire.gov.wales/home/council-services/recycling-bins-and-litter/blue-bags-recycling/#.Y3IQ2xbP2UI</p>	<p>Rhwng nawr a dydd Gwener 20 Ionawr, byddwn yn danfon atoch eich cyflenwad blwyddyn o fagiau glas a bagiau leinio gwastraff bwyd ar gyfer eich cadi cegin brown, a blwch du ar gyfer eich poteli a jariau gwydr, os yw eich cartref yn derbyn y gwasanaeth newydd hwn.</p> <p>Os nad oes gennych chi fagiau ac ôl gallwch gasglu rhagor o fagiau glas/bagiau bwyd, ewch i'n gwefan am restr o leoliadau https://www.sirgar.llyw.cymru/cartref/gwasanaethau-cyngor/ailgylchu-biniau-a-sbwriel/bagiau-glas-ailgylchu/#.Y3Sr_Xbp2UK</p>	<p>Coming soon</p> <p>Yn dod cyn hir</p>	<p></p>

Cynllun marchnata dwyieithog

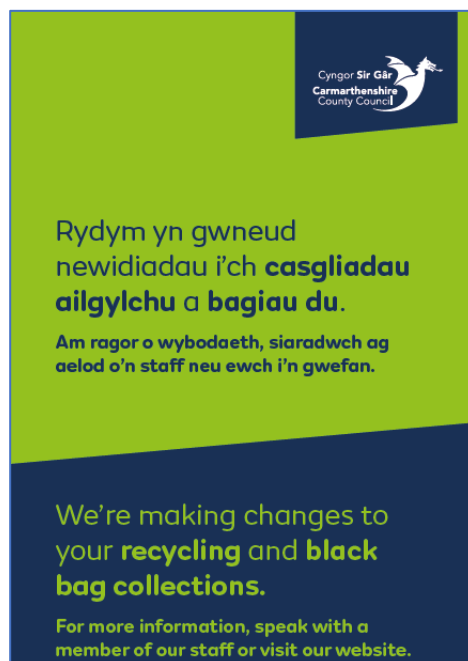

O'r uchod gwelir fod yna strwythur clir a pharatoadau da wedi cael ei roi mewn lle er mwyn arddangos y ddwy iaith yn effeithiol. O'r cynllun, cafodd y rhain eu rhannu ar dudalennau Twitter a Facebook y Cyngor a gwelir enghreifftiau amrywiol isod.

Enghreifftiau o bostiadau ar y cyfryngau cymdeithasol

Fel rhan o'r cynllun cyfathrebu, cafodd rhaglen ymgysylltu ei ddatblygu lle'r oedd aelodau staff o'r gwasanaeth gwastraff yn cael eu dyrannu, un i bob Hwb bob wythnos ar ddydd Llun i ymgysylltu â phreswylwyr a chynorthwyo gydag unrhyw ymholiadau oedd ganddynt. Yn ychwanegol i'r Hybiau, defnyddiwyd stondin sionc fel bod aelodau o'r cyhoedd yn gallu gweld pa wasanaeth oedd yn cael ei hyrwyddo. Gwelir isod y wybodaeth roedd y stondin sionc yn darparu.

Enghraifft o wybodaeth o'r Hwb

Cafodd y newidiadau i'r casgliadau ailgylchu hefyd eu hyrwyddo'n fewnol, yn y cylchlythrau staff ac ar y fewnwyd. Yn arwain fyny at y newidiadau hyn cafodd holl staff y Cyngor eu hysbysu o'r wybodaeth yn y cylchlythyr staff. Cyhoeddwyd yr holl gylchlythrau staff yn Gymraeg a Saesneg.

Newidiadau i gasgliadau ailgylchu a biniau

Gallwch gofrestru i gael naili ai neges e-bost neu neges destun i'ch atgoffa am eich casgliadau ailgylchu a bagiau du.

Bydd y gwasanaeth newydd yn cael ei lansio yn ddiweddarach y mis hwn ar yr un pryd ag y byddwn yn gwneud rhai newidiadau i'ch casgliadau ailgylchu a bagiau du.

O 23 Ionawr 2023 ymlaen: byddwn yn casglu gwydr a bagiau du o gartrefi bob tair wythnos. Bydd eich bagiau glas yn cael eu casglu bob wythnos, ynghyd â'ch bin bwyd gwydrdd.

Mae hyn yn golygu y gallai eich diwrnodau casglu newid hefyd. Er mwyn gwneud hyn yn haws, rydym yn lansio'r gwasanaeth atgoffa hwn i roi gwybodi i chi beth sy'n cael ei gasglu a phryd.

>Cofrestrwch yma

Gallwch farw golwg ar ein tudsiennau [Cwestiwn ac Atwb](#) cynhwysfawr i gael rhagor o wybodaeth am y newidiadau. Bydd y tudalenau yn parhau i gael eu diweddarau ar sail yr adberth e'r cwestiynau a dderbynnir.

Gwybodaeth yn y cylchlythyr staff, fersiwn Cymraeg.

Cafwyd sesiwn ymgysylltu gyda'r Cyngor Tref a Chymuned lle cyflwynwyd gwybodaeth ar ffurf cyflwyniad ar y newidiadau hyn a sut byddant yn effeithio'r Sir. Roedd y cyflwyniad hwn yn mynd i fanylder ac yn cynnwys gwybodaeth am y cynnig, bocsys gwydr, hysbysiadau e-bost / neges destun ac ati. Cymraeg oedd prif iaith y cyflwyniad gyda'r testun Cymraeg yn gyntaf ar yr ochr chwith.

Cynnig Proposal

Newid dros dro o 23 Ionawr 2023:

- Bydd bagiau glas [deunydd ailgylchu] yn symud o gasgliad bob pythefnos i bob wythnos
- Bydd casgliadau bagiau du yn symud o dri bag bob pythefnos i bob 3 wythnos
- Bydd casgliadau gwydr ar ymyl y ffordd yn cael eu cyflwyno i 95% o breswylwyr y Sir
 - Bydd gwydr yn cael ei gasglu bob 3 wythnos, yr un diwrnod â chasgliadau bagiau du.
- Bydd gwastraff bwyd yn parhau i gael ei gasglu'n wythnosol.

Pam dim ond 95%?

- Nid yw'r cerbyd gwydr yn gallu gwasanaethu'r llwybr
- Mae gandymt bwyntiau casglu cymunedol
- Eisoes yn derbyn casgliad gwydr - rhal cymhlethau.
- Lleolir eiddo ar ffordd breifat.

**Y gobaith yw y byddi pob preswilydd yn derbyn casgliad gwydr erbyn 2024.*

Interim change from 23rd January 2023:

- Blue bags [recycling material] will move from fortnightly to weekly collection
- Black bag collection will move from three bags every 2 weeks to every 3 weeks
- Glass collection kerbside will be introduced to 95% of residents within the County
 - This will be collected every 3 weeks, the same day as the black bag collection.
- Food Collection will continue to be collected weekly

Why only 95%?

- The glass vehicle is unable to service the route
- They have communal collection points
- Already receiving glass collection – some complexes.
- Property is located on a private road.

**By 2024, hoping to get all residents to receive kerbside glass collection*

Bocsys Gwydr a Dosbarthu Blynnyddol Glass box & annual delivery

O 21 Tachwedd 2022 - 20 Ionawr 2023 byddwn yn dosbarthu bocsys gwydr a chyflenwad blynnyddol o fagiau du a bagiau lenio gwastraff bwyd

Bydd pecynnau gwybodaeth yn cael eu dosbarthu yn ystod yr wythnos sy'n dechrau ar 14 Tachwedd:

- Llythyr yn egluro'r newidiadau a pha diwrnod mae casgliadau'n digwydd
- Taflen beth sy'n mynd i ble a phryd
- Taflen i'r rhai sy'n cael casgliadau gwydr
- Calendr i'r rhai sy'n cael casgliadau bagiau du a gwydr
- Calendr ar gyfer casglu bagiau du yn unig i'r preswylwyr hynny nad ydynt yn cael casgliadau gwydr

Gweithredol

- Bydd y bagiau du a'r bocsys gwydr yn cael eu casglu gan wahanol gerbydau
- Dim ond un bocs du fydd gan breswylwyr, bydd angen mynd ag unrhyw wydr arall i'r safle casglu lleol
- Etallai na chesglir bocsys gwydr preswylwyr os ydynt yn halogedig, yn orlawn neu eu bod wedi torri / yn cynnwys eitemau annerbyniol. Bydd sicuri ar y bocs gan nodi rheswm
- Cymorth i godi gwastraff
- Eithriad Teuluoedd Mawr a Lluod

Gwefan:

- Bydd y dudalen we yn gyfoes
- Widget i wirio dyddiau a dyddiadau casglu

From the 21st November 2022 – January 20th, 2023, we will be delivering glass boxes and annual supply of blue bags and food waste liners

Information packs will be sent out W/C 14th November:

- Letter explaining the changes and what day their collections are collected
- What goes where and when leaflet
- Glass leaflet for those receiving glass
- Calendar for those receiving black and glass
- Calendar for black bag collection only [those residents who are not receiving glass]

Operationally

- The black bags and glass boxes will be collected by different vehicles
- Residents will only have one black box, any glass over and above this will need to be taken to the local BRING site.
- Residents' glass boxes may not be taken if it is contaminated, over flowing or has broken / unacceptable items. The box will be stickered providing the reason
- Assisted lift
- Large Family and Ashes exemption

Website:

- Web page will be up to date
- Widget to check collection days and dates

Sgrin lun o sleidiau cyflwyniad dwyieithog

Canlyniad

Ers i'r newidiadau gael eu cyhoeddi ac i'r system newydd fod yn weithredol, mae'r Gymraeg wedi parhau i gael ei ddefnyddio yn barhaus, yn bennaf mewn cyhoeddiadau ar y cyfryngau cymdeithasol. Gwelir isod enghraifft sydd yn esbonio fod y casgliadau ailgylchu yn parhau i fod yr un peth ar wyl y Banc. Nid oedd pawb yn hapus gyda'r newidiadau hyn ar y dechrau, ond mae'r system gwynion hefyd yn caniatáu cwynion trwy gyfrwng y Gymraeg!

Enghraifft o bostiad Cymraeg

Dyfodol

Wrth symud ymlaen, y bwriad yw parhau i wneud yr holl gyhoeddiadau a newidiadau'n ddwyieithog. Yn ogystal, byddwn yn monitro defnydd a chynnydd y postiau Cymraeg ar y cyfryngau cymdeithasol i weld faint o drigolion y Sir sydd yn darllen ac ymateb i'r erthyglau Cymraeg. Hefyd, byddwn yn monitro'r wefan a gweld faint o drigolion sydd yn dewis y wefan yn y Gymraeg wrth edrych ar 'Sbwriel ac Ailgylchu'. Y gobaith yw bydd y ffigwr yn cynyddu ac y bydd pobl yn datblygu'r arfer o edrych ar newyddion a gwybodaeth Cymraeg ar y wefan a'r cyfryngau cymdeithasol.

Cydymffurfio â'r Safonau Gweithredu

Roedd y Cyngor wedi ei ddewis gan y Comisiynydd fel rhan o sampl o 24 o gyrff cyhoeddus ar gyfer yr adolygiad o arferion recriwtio. Yn yr holiadur yma, roedd cyfle i egluro ein prosesau recriwtio, o osod gofyniad ieithyddol ar swydd i recriwtio a chyfweld. Darparwyd 3 enghraifft amrywiol o swyddi diweddar a nodwyd bod 62% o'n swyddi yn cael eu llenwi gyda staff sy'n cyflawni'r gofyniad ieithyddol sydd ar yr hysbyseb swydd.

Hybu a hwyluso defnyddio'r Gymraeg yn fewnol: Safon 98

Yn ogystal â darparu rhaglen gynhwysfawr o gyrsiau Cymraeg i'r gweithlu, gwnaed gwaith ar annog defnydd y Gymraeg yn anffurfiol yn fewnol hefyd, gyda'r bwriad o gynnal a chodi hyder ein gweithlu yn eu sgiliau Cymraeg. Er gwaetha'r dychweliad rhannol i'r gweithle, parhawyd â sesiynau Cymraeg anffurfiol, misol y Clwb Clebran. Cynhaliwyd 10 sesiwn o'r clwb yn ystod y flwyddyn.

Mis	Dyddiad	Siaradwr/Siaradwyr	Nifer o fynychwyr
Ebrill	27/04/22	Celf Calon	19
Mai	10/05/23	Triathlon	36
Mehefin	14/06/22	Arbed Arian	26
Gorffennaf			
Awst			
Medi	28/09/22	Gareth Davies (Rygbi)	27
Hydref	26/10/22	Aled Jones (Prif Weithredwr Sioe Frenhinol)	17
Tachwedd	23/11/22	Jin Talog	12
Rhagfyr	08/12/22	Lisa Fearn	20
Ionawr	18/01/23	Mêl Gwenyn Gruffydd	15
Chwefror	15/02/23	Hafan Holistaidd	14
Mawrth	19/03/23	Cwis a Chawl Gŵyl Ddewi (sesiwn mewn person)	26

Tabl yn dangos rhaglen a mynychwyr y clwb

Roedd un o'r sesiynau yma'n sesiwn mewn person. Cyfunwyd y clwb clebran â'n staff sy'n dilyn cyrsiau dysgu Cymraeg mewn Cwis a Chawl yng nghanolfan Yr Atom, Caerfyrddin i ddathlu dydd Gŵyl Dewi. Roedd hwn yn gyfle gwych i annog defnydd anffurfiol o'r Gymraeg yn ystod oriau gwaith, ond mewn lleoliad y tu allan i'r gweithle.

Llun o fynychwyr y clwb yn y dathliad ar ddydd Gŵyl Dewi

Defnyddiwyd *Diwrnod Shwmae* eleni fel cyfle i hyrwyddo cyfleoedd y tu allan i'r gweithle i ddefnyddio'r Gymraeg. Paratowyd un poster yn benodol ar gyfer dysgwyr, ac un arall yn hyrwyddo'r holl ddiwyddiadau cymdeithasol oedd ynghlwm wrth bwyllgorau ardal yr Eisteddfod.

DIGWYDDIADAU SY'N ADDAS I DDYSGWYR:

↓

- 12/10/22** - Paned a Phapur Drefach Felindre
Coffi a Chlonc, Caffi Hasbeanz Rhydaman
Grŵp Bygis Cwmaman, cwrdd coffi pafiliwn Garnant
Grŵp Bygis Llandeilo, cwrdd mynedfa Dinefwr
- 13/10/22** - Coffi a Chlonc, Caffi Diod Llandeilo
Coffi a Chlonc ar Zoom
- 15/10/22** - Lansaid 'O Sir Gar i Qatar (cyfryngau cymdeithasol)
- 18/10/22** - Clwb Darllen Dysgwyr ar Zoom
- 20/10/22** - Coffi a Chlonc ar Zoom
- 26/10/22** - Clwb Clebran - Aled Jones, Prif Weithredwr y Sioe Frenhinol (mewnol)

Am fwy o wybodaeth, cysylltwch gyda iaithgymraeg@sirgar.gov.uk

Oeddech chi'n gwybod fod digwyddiadau Apêl Eisteddfod Yr Urdd Llanyddfyri 2023 yn digwydd ar draws Sir Gâr yn ystod y misoedd nesaf. Mae rhain yn gyfle gwych i ddefnyddio'r iaith Gymraeg yn gymdeithasol.

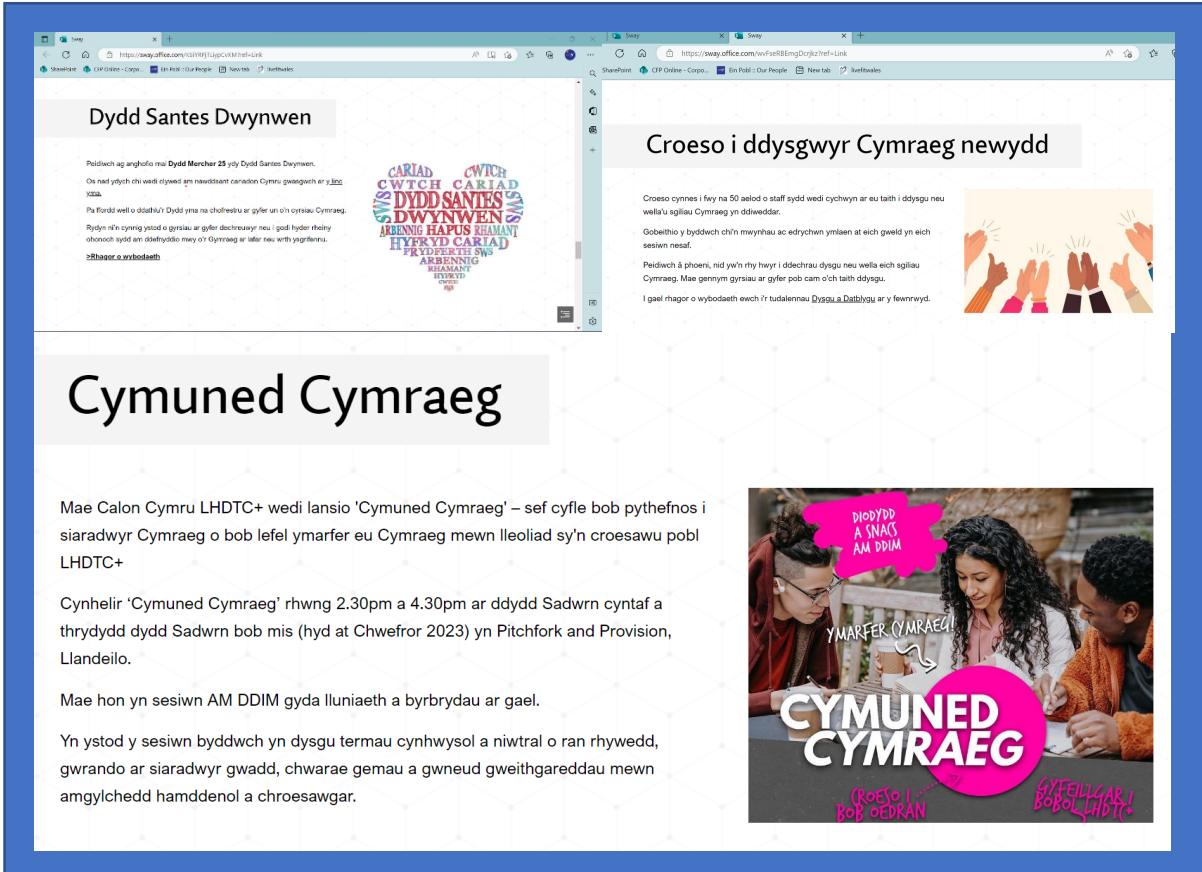
- **16/10/22**-Cyngerdd yng nghwmni Rhain Mair Roberts, Capel Penygraig, **Cwmffrwd**(7:00pm)
- **25/10/22**-Noson Gyrry, Ameanah's **Rhydaman** (7:00pm)
- **28/10/22** - Fizz, Ffasiwn & Mwy, Neuadd **Carmel** (7:00pm)
- **27/10/22**- Noson Gyrry a Chwis, Neuadd Arms **Cilycwm** (7:00pm)
- **28/10/22**- Ffasiwn a Ffizz, Neuadd **Llandyfaelog** (7:30pm)

Posterï'n hyrwyddo cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg

Gosodwyd y ddau boster ar y fewnwyd i annog ein gweithlu i gynnal eu hyder yn eu sgiliau Cymraeg drwy wneud defnydd eang o'r Gymraeg yn gymdeithasol. Rhannwyd y posterï yma gyda'r Heddlu a'r Gwasanaeth Iechyd er mwyn iddyn nhw eu hyrwyddo ymysg eu gweithluoedd nhw yn ogystal.

Y Fewnrrwyd: Safonau 121-7

Mae pob tudalen ar ein [mewnrwyd](#) ar gael yn Gymraeg. Rydym yn dilyn yr un drefn a chadw'r safonau uchaf posib ar ein mewnrwyd a'n gwefan. Mae'r cylchlythyr staff hefyd yn ymddangos ar y fewnrrwyd yn Gymraeg, ac yr union yr un pryd ac i'r un safon a'r fersiwn Saesneg. Ar ben hynny, rydym wedi sicrhau nifer fawr o eitemau yn ein cylchlythyr staff sy'n ymwneud â'r Gymraeg ac yn hyrwyddo'r Gymraeg.

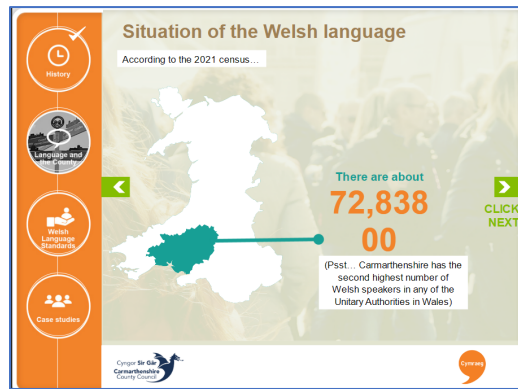

The screenshot shows two browser windows. The left window displays an article titled 'Dydd Santes Dwynwen' with a colorful graphic of Welsh words. The right window displays an article titled 'Croeso i ddysgwyr Cymraeg newydd' with an illustration of hands clapping. Below these is a large section titled 'Cymuned Cymraeg' with text about the LHDTC+ initiative and a poster for 'Cymuned Cymraeg' featuring three people and the text 'DIODYDD A SNACS AM DDIM', 'YMARFER CYMRAEG', 'CYMUNED CYMRAEG', '(ROESO I... BOB OEDRAN', and 'GYFELLGAR I BOB LHDTC+'.

Engheifftiau o rai o'r eitemau am y Gymraeg yn y cylchlythyr staff ar y fewnrrwyd

Cyrsiau hyfforddi ymwybyddiaeth iaith: Safon 132

Diweddarwyd ein e-fodiwl ymwybyddiaeth iaith orfodol i'r gweithlu er mwyn sicrhau ei fod yn gywir ac yn gyfredol yn dilyn cyhoeddiad data Cyfrifiad 2021.

Sgrin lun o sleid allan o'r e-fodiwl

Rydym wedi parhau yn ystod y flwyddyn gyda'r gwaith o sefydlu rhaglen i ddatblygu capasiti adrannau o fewn y Cyngor i **weinyddu drwy gyfrwng y Gymraeg**. Gan fod hwn yn mynd y tu hwnt i'r Safonau Gweithredu fe adroddir arno o dan y Safonau Hybu.

Astudiaeth Achos 2 – Hyfforddiant Cyfieithu ar y pryd yn ‘Teams’ (Safon 129)

Cefndir

Ers COVID-19 mae cyfarfodydd hybrid bellach yn ffordd mae'r Cyngor yn ei ddefnyddio i gyfathrebu yn ddyddiol. Erbyn hyn rydym yn symud at weld mwy o bobl yn dod i gyfarfodydd wyneb yn wyneb ond nid yw hyn yn bosib i bawb ac mae cyfleustra cyfarfodydd ar lein yn ddiamedheuol. Dros y blynyddoedd diwethaf mae'r Cyngor wedi bod yn defnyddio meddalwedd Zoom er mwyn galluogi cyfieithu ar y pryd mewn cyfarfodydd. Roedd hyn yn broses gostus gan roedd yn rhaid cael trwydded. Nid oedd Microsoft Teams yn cynnig cyfieithu ar y pryd ac roedd y dull amgen o ddefnyddio ffonau symudol mewn cyfarfodydd Teams yn glogyrnog. Bellach mae datblygiadau Microsoft yn caniatáu cynnwys cyfieithydd sydd yn gallu cyfieithu i'r Gymraeg mewn amser real, heb amharu ar gyflwyniad y siaradwr. Mae Teams yn hwylus i ddefnyddio ac yn atal gorfod defnyddio system gwahanol ar gyfer cyfarfodydd lle mae cyfieithu ar y pryd ar gael.

Gweithred

Er mwyn sicrhau fod staff y Cyngor yn medru defnyddio'r adnodd newydd yn effeithiol, a'i fod yn cydblethu'n rhwydd gyda gweithdrefnau ein huned gyfieithu, lluniwyd canllaw, ar ffurf e-fodiwl hyfforddi, a'i gyhoeddi ar ein mewnrwyd. Dilynwyd dull aml adrannol wrth greu'r adnodd i sicrhau ein bod yn ystyried anghenion pawb. Bellach, mae modd i holl staff y Cyngor gael mynediad at y canllaw ar dudalennau TG, yn ogystal â thudalennau 'Gweithio'n Ddwieithog'.

Er mwyn gwneud holl staff y Cyngor yn ymwybodol o'r datblygiadau, fe aethom ati i hyrwyddo'r Canllaw'n fewnol.

Sgrin lun o neges farchnata ar y fewnrwyd

Roedd amseriad lansio'r canllaw yn cydreddeg gyda diwrnod 'Mae Gen i Hawl' 2022. Lansiwyd y canllaw ar y diwrnod trwy gael arbedwr sgrin oedd yn gallu arwain y staff at y canllaw, yn ogystal â chyhoeddi yn y cylchlythyr wythnosol ar gyfer staff a ddaeth allan ar y 1 Rhagfyr 2022.

Rydym yn falch o gael dathlu **Diwrnod Mae Gen i Hawl Rhagfyr 7**

Oeddech chi'n gwybod gallwch ddefnyddio cyfieithu ar y pryd mewn cyfarfodydd Teams?

Rhagor o wybodaeth
Ewch i'r adran Microsoft Teams ar dudalennau Cymarth TG y fewnwyd a chliciwch ar '**Cyfieithu ar y pryd yn Microsoft Teams**'

We're proud to be celebrating **Mae Gen i Hawl Day December 7**

Did you know that you can use simultaneous translation in your Teams meetings?

Find out more
Go to the Microsoft Teams section on the IT Support pages of the intranet and click on '**Interpreter translation in Microsoft teams**'

ein pobl.sirgar.llyw.cymru
ourpeople.carmarthenshire.gov.wales

Neges farchnata yn y cylchlythyr staff i holl staff y Cyngor

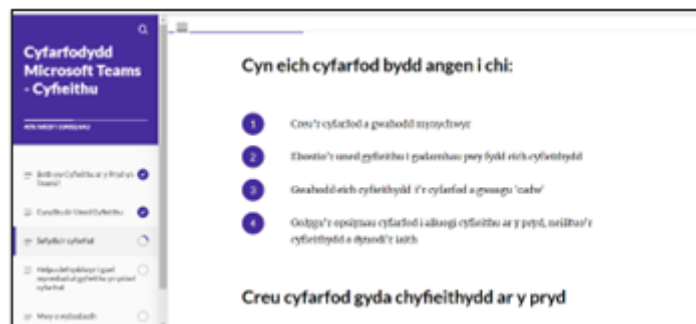
Canlyniad

Ers i'r canllaw gael eu cyhoeddi, mae defnydd rheolaidd wedi cael ei wneud o'r cyfieithu ar y pryd mewn cyfarfodydd mewnol ac allanol megis:

- Cyfarfodydd y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus
- Cyfarfodydd Cyngorau Tref a Chymuned
- Cyfarfodydd Penaethiaid Cynradd ac Uwchradd
- Cyfarfodydd Paneli Ymgynghorol
- Cyfarfodydd Eisteddfod yr Urdd.

Dim ond ychydig o enghreifftiau a nodir uchod o'r achosion lle bod cyfieithu ar y pryd wedi digwydd mewn cyfarfodydd, ond mae'r system bellach yn hawdd i bawb i ddefnyddio ac mae gan bawb mynediad ati.

Mae'r cyfarfodydd hyn hefyd yn fuddiol i ddysgwyr neu reini sydd ddim yn hyderus iawn yn defnyddio'r Gymraeg gan fod y cyfleuster o gyfieithu yn eu galluogi i ddilyn y Gymraeg gymaint ag y gallant a bod y cyfieithu yno i ni gwmpo yn ôl arno os oes geiriau a brawddegau nad ydynt yn deall.

Enghraifft o sleid o'r e-fodiwl

Rydym wedi derbyn adborth gan ddefnyddwyr, gydag enghreifftiau lle mae cyfieithu wedi gweithio'n llwyddiannus mewn cyfarfodydd Teams, ond hefyd rhai aflwyddiannus. Er enghraifft, cafwyd dau gyfarfod aflwyddiannus gyda phenaethiaid ysgolion y Sir lle na lwyddwyd i gael y system cyfieithu i weithio'n briodol. Gyda chyngor arbenigol swyddog o Lywodraeth Cymru, roedd modd datrys y problemau a chynnal cyfarfodydd dilynol llwyddiannus. Daeth heriau i'r amlwg o safbwynt gosodiadau Teams unigolion a hefyd o ran lefelau sain y cyfieithydd. Yn ogystal, canfuwyd fod yn rhaid i drefnydd y cyfarfod fynychu'r cyfarfod yn gynnar i sicrhau gosod y cyfieithydd yn ei le cyn i bawb arall ymuno.

The screenshot shows the website header for Cyngor Sir Gâr Carmarthenshire County Council. The main navigation bar includes links for 'Ein Pobl', 'Newyddion diweddaraf', 'Beth sy 'mlaen', 'MyView', 'Hwb i ysgolion', 'Fforwm Staff', and a search function. The breadcrumb trail indicates the article is under 'Cyfieithu ar y pryd yn Microsoft Teams (1)'. The article title is 'Cyfieithu ar y pryd yn Microsoft Teams' with a date of 23/11/2022. The text discusses the challenges of using Microsoft Teams translation, such as audio quality and the need for participants to be present at the start of the meeting. A link 'Darllenwch y canllaw yn llawn yma' is provided at the bottom of the article content.

Neges farchnata ar y fewnwyd

Dyfodol

Y bwriad yw parhau i wneud defnydd rheolaidd yn fewnol ac yn allanol o'r cyfieithu ar y pryd, ac ymestyn y neges fod y feddalwedd hon bellach ar gael i'r holl adrannau o fewn y Cyngor. Bydd yn rhaid i ni ddiweddarau'r canllaw yn gyson wrth i broblemau godi a chael eu datrys.

Cydymffurfio â'r Safonau Lluoio Polisi

Safon 93

Mae ein dogfennau ymgynghori oll yn rhoi cyfle i bobl leisio barn ar effaith polisi arfaethedig ar y Gymraeg, gyda'r cwestiynau yma'n cael eu cynnwys ym mhob ymgynghoriad.

Hoffem gael eich barn ar unrhyw effeithiau y byddai'r cynigion hyn yn eu cael ar y Gymraeg, yn enwedig ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac ar sicrhau na chaiff y Gymraeg ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg.
Beth fyddai'r effeithiau yn eich barn chi? Sut y gellid cynyddu effeithiau cadarnhaol, neu leihau effeithiau negyddol?

Esboniwch hefyd sut, yn eich barn chi, y gallai'r dull polisi arfaethedig gael ei lunio neu ei newid er mwyn sicrhau effeithiau cadarnhaol neu effeithiau cadarnhaol cynyddol ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg.

Diolch i chi am gymryd yr amser i gwblhau'r arolwg hwn
Cliciwch ✓ 'Cyflwyno' i anfon eich atebion atom

Sgrin lun o gwestiynau yn y ffurflen ymgynghori

Safon 88

Lluniwyd **Polisi enwi tai a strydoedd** newydd sy'n bwriadu cael effaith gadarnhaol ar ddefnydd pobl o'r Gymraeg. Fe fydd yn cryfhau dylanwad y Cyngor ar warchod enwau Cymraeg a hanesyddol yn y Sir. Mae'r polisi wedi cychwyn ar ei thaith drwy'r broses ddemocrataidd ac, o'i gymeradwyo, fe fydd yn cael ei weithredu'n gynnar yn y flwyddyn ariannol nesaf ac yn sicrhau anogaeth gref i breswylwyr a datblygwyr i fabwysiadu enwau sy'n adlewyrchu natur ieithyddol y Sir ac yn parchu hanes a diwylliant ein hardaloedd.

Gwnaed gwaith aruthrol i sicrhau ystyriaeth o effaith y **Cynllun Datblygu Lleol** newydd ar y Gymraeg, gan gynnwys gwaith a gomisiynwyd i laith Cyf i baratoi **Methodoleg Asesiad o'r Effaith** ar yr iaith Gymraeg.

Cyn y gall arfarniad o effeithiau'r Strategaeth a Ffefrir ar yr iaith Gymraeg cael ei gynnal, mae angen cytuno ar fethodoleg gynhwysfawr, realistig ac addas ar gyfer yr asesiad ieithyddol. Fel ail gam i'r gwaith, fe wnaed **Asesiad o Effaith Strategaeth a Ffefrir y CDLI Diwygiedig ar yr iaith Gymraeg**, sef asesiad lefel uchel o'r effeithiau tebygol, gan adeiladu ar yr asesiad sydd eisoes wedi ei wneud ar gyfer yr Arfarniad Cynaliadwyedd o'r Opsiynau Gofodol a Thwf a ffefrir, ar yr iaith Gymraeg yn Sir Gaerfyrddin.

Yn yr un modd, gwnaed yn siŵr fod effaith ar ddefnydd y Gymraeg yn cael ei ystyried o ddifri wrth weithio ar y cyd gyda'r BGC i lunio'r [Cynllun Llesiant](#) newydd. Drwy'r Cynllun Llesiant newydd, rydym yn anelu at gryfhau'r ddolen rhwng gwaith y Strategaeth Hybu a'r Cynllun Llesiant drwy gynrychiolaeth y cyrff sydd ar y Fforwm a'r BGC yn ystod y blynyddoedd i ddod. Yn ogystal, parhawyd â'r gwaith o sicrhau effaith gadarnhaol ein datblygiadau economaidd ar ddefnydd y Gymraeg. Gwnaed asesiad o effeithiau negyddol a chadarnhaol prosiect **Pentre Awel** ar y Gymraeg a lluniwyd cynllun gweithredu er mwyn ceisio sicrhau effeithiau cadarnhaol y datblygiad ar y Gymraeg. Mae'r Bwrdd Rheoli bellach wedi cymeradwyo a mabwysiadu'r Cynllun ac fe fyddwn yn sicrhau fod y gwaith sydd ynddo yn cael ei fabwysiadu gan y grwpiau gwaith sy'n rheoli'r prosiect (Astudiaeth Achos 2).

Yn dilyn rhyddhau ffigurau **Cyfrifiad 2021**, mae'r Cyngor wedi coladu a gosod data defnyddiol ar ffigurau'r Gymraeg yn y Sir ar ein [gwefan](#). Mae yno grynodedb ac infograffeg sy'n rhoi

gorolwg o sefyllfa'r Gymraeg ac yna siartiau cymharol gyda mwy o fanylder. Bydd y gwaith hwn yn parhau, gan ychwanegu gwybodaeth ar gyfer y wardiau wrth i'r wybodaeth gael ei ryddhau. Fe fydd yn sicrhau bod gennym ni'r dystiolaeth angenrheidiol ar gyfer ein penderfyniadau polisi ac yn darparu'r un wybodaeth i'r cyhoedd.

Data Cyfrifiad 2021 ar gyfer Sir Gaerfyrddin – Sgiliau iaith Gymraeg								
Mae'r Swyddfa Ystadegau Gwladol wedi defnyddio methodoleg rheoli datgelu ystadegol newydd ar gyfer Cyfrifiad 2021. O ganlyniad, ni fydd ffigurau a grëir drwy grynhoi daearyddiaethau lefel is yn cyfateb i ffigurau a ryddhawyd ar gyfer daearyddiaethau uwch. Nid yw'r Swyddfa Ystadegau Gwladol yn argymhell cydgrynhoi daearyddiaethau lefel is i greu daearyddiaethau uwch.								
Sgiliau iaith Gymraeg	Sir Gaerfyrddin				Cymru			
	2011		2021		2011		2021	
Pob person 3 oed a throsodd	177,642		182,719		2,955,841		3,018,172	
Gallu siarad Cymraeg	78,048	43.9%	72,838	39.9%	562,016	19.0%	538,296	17.8%
Dim sgiliau yn y Gymraeg	74,355	41.9%	85,287	46.7%	2,167,987	73.3%	2,259,017	74.8%
*Yn deall Cymraeg llafar yn unig	20,716	11.7%	19,995	10.9%	157,792	5.3%	156,762	5.2%
Yn siarad Cymraeg ond ddim yn ei darllen na'i hysgrifennu	11,919	6.7%	10,578	5.8%	80,429	2.7%	68,391	2.3%
Yn siarad ac yn darllen Cymraeg ond ddim yn ei hysgrifennu	7,436	4.2%	5,031	2.8%	45,524	1.5%	33,971	1.1%
Yn siarad, yn darllen ac yn ysgrifennu Cymraeg	58,321	32.8%	56,493	30.9%	430,717	14.6%	429,313	14.2%

Dadansoddiad:

- Bellach mae gan Sir Gaerfyrddin yr ail nifer uchaf o siaradwyr Cymraeg ac rydym yn parhau y pedwerydd uchaf o ran canran o'r boblogaeth sy'n gallu siarad Cymraeg.
- Mae nifer y bobl yn Sir Gaerfyrddin sy'n gallu siarad Cymraeg wedi gostwng 4 pwynt canran ers 2011. Mae nifer y siaradwyr Cymraeg hefyd wedi gostwng ledled y wlad i 538,296, ond dim ond gostyngiad o 2.8 pwynt canran yw hyn. Mae llawer o ffactorau sy'n cyfrannu at y gostyngiad, megis poblogaeth a muda.

Sgrin lun o ddata'r cyfrifiad ar y wefan

Safon 94

Lluniwyd **Polisi Dyfarnu Grantiau** newydd eleni a oedd yn cryfhau ein gofynion ar sefydliadau sy'n ceisio am grantiau gan y Cyngor. Yn hytrach na gofyn am bolisi iaith gyda phob cais, mae'r polisi newydd yn galw ar ymgeiswyr i ystyried yr effaith y bydd eu prosiect yn cael ar ddefnydd y Gymraeg. Mae'n gofyn iddyn nhw nodi sut y bydd y prosiect yn cael effaith gadarnhaol ar y Gymraeg yn y ffurflen gais. Bydd swyddogion yn asesu a ydy eu cynigion yn ddigonol, a phan yn hapus gyda'r ymrwymadau, maent yn eu gosod yn llythyron cynnig / amodau grant yr ymgeiswyr llwyddiannus. Y gobaith yw y bydd y polisi newydd hwn yn sicrhau bod yr ymgeisydd yn gorfod ystyried ei gapasiti i weithredu'n Gymraeg a'r modd y mae'n mynd i ddarparu'n Gymraeg, yn hytrach na chyflwyno polisi iaith sy'n anodd iawn ei fonitro. Mae'r polisi wedi cychwyn ar ei thaith drwy'r broses ddemocrataidd ac, o'i gymeradwyo, fe gaiff ei weithredu yn gynnar yn y flwyddyn ariannol nesaf. Roedd y gwaith hwn yn cyd-fynd gyda chyflwyno cronfeydd newydd y Gronfa Ffyniant Lleol, ac felly roedd modd cynnwys y broses newydd yn y gwaith papur ar gyfer y grantiau hynny.

Er mwyn sicrhau ymhellach fod disgwyliadau i hyrwyddo defnydd y Gymraeg yn ogystal â darparu'n ddwyieithog yn cael eu trosglwyddo i'r sefydliadau sy'n darparu gwasanaethau ar ran y Cyngor, rydyn ni wedi cryfhau'r ddolen gyda Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a'r Nod Llesiant sy'n ymwneud â'r Gymraeg o fewn y **papurau tendro**. Mae'r Nod Llesiant Cenedlaethol sy'n cyfeirio at 'Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu', ac Amcan Llesiant perthnasol y Cyngor hefyd wedi eu hintegreiddio i gynllunio busnes y Cyngor. Mae pob adran ac isadran yn gorfod ystyried, wrth gynllunio, sut mae eu gwaith yn mynd i gyfrannu i'r amcanion llesiant.

Consider if the implications of delivering a fully Bi-lingual contract have been explored. (Councils are required to comply with the Welsh Language (Wales) Measure 2011)	Yes
Consider if the tender will be delivered in such a way as to encourage the use of the Welsh language and therefore comply with the National Wellbeing goal of the Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015 of a 'vibrant culture and Welsh language', and Carmarthenshire's Well-being objective to 'Promote Welsh Language and Culture'.	Yes Any text on the supplied products will be bilingual in nature as the text and any graphics are being supplied by CCC to the successful supplier.

Rhan o daflen wirio caffael

Eleni rhoddwyd cyngor i amryw adrannau wrth iddynt baratoi dogfennau tendr, gan gynnwys *Astudiaeth Gwrthbwyso carbon a Phlatfform monitro galwadau brys Llesiant Delta*, y llinell gymorth gymdeithasol yn y cartref.

Darparodd y Cyngor fewnbwn ar y Gymraeg i nifer o ymgynghoriadau Llywodraeth Cymru eleni gan gynnwys *Strategaeth Arloesi i Gymru, Cynllun Tai a Chymunedau Cymraeg, Comisiwn Cymunedau Cymraeg a'r Fforwm enwau lleoedd*.

Astudiaeth Achos 3 – Pentre Awel

Cefndir

Adroddwyd y llynedd am y gwaith o hyrwyddo'r Gymraeg a wnaed o fewn prosiect economaidd Pentre Awel, yn Llanelli. Gyda'r gwaith hwnnw'n sail i weithredu ymhellach a'r prosiect yn symud yn ymarferol i'r cam adeiladu, aed ati eleni i geisio sicrhau ymhellach ddylanwad y Cyngor o safbwynt y Gymraeg ar holl elfennau'r prosiect. Gwelwyd cyfle i roi sail dystiolaeth i'r cysyniad o hyrwyddo a hybu'r Gymraeg wrth ddatblygu'r cynllun economaidd hwn, gan geisio sicrhau ymrwymiad holl bartneriaid y prosiect i hyrwyddo'r Gymraeg ar bob cam o'r datblygiad. Roedd y Fforwm Strategol Sirol a Chymdeithas yr Iaith yn awyddus i weld y Gymraeg yn cael ei integreiddio i'r holl ddatblygiad, a bu trafodaethau yng nghyfarfodydd y Fforwm a rhwng y swyddogion prosiect a Chymdeithas yr Iaith yn ogystal.

Gweithred

Gan ddefnyddio cysail y safonau Lluoio Polisi (88-93), aed ati i ddrafftio Asesiad Effaith ieithyddol ar y datblygiad gan nodi effeithiau negyddol a chadarnhaol posib ar y Gymraeg yn y saith elfen a enwir yn y cynllun prosiect.

 LLANELLI - SIR GŶR - CYMRU Pentre Awel LLANELLI - CARMARTHENSHIRE - WALES Mesur effaith Pentre Awel ar yr iaith Gymraeg	
Effen 1: Adeiladu Parth 1	
Effeithiau negyddol posibl	Effeithiau cadarnhaol posib
Gall cymhlethdod / natur arbenigol rhai pecynnau gwaith, gwasanaethau a deunyddiau sydd eu hangen i ddatblygu Parth 1 atal, neu aithrio busnesau bach a chanoig lleol.	Nifer o gwmnïau lleol, o Gymru, yn cael gwaith adeiladu ar y safle a'r Gymraeg yn cael ei sefydlu fel iaith gyfartal yn y gweithle
Nifer fawr o gwmnïau o Loegr yng nghadwyn gyflenwi'r Contractwyr yn cael pecynnau gwaith is-gontractwr	Y Gymraeg a'i diwylliant yn cael ei hyrwyddo ar y safle, fel yr awgrymir gan strategaeth Llywodraethau Cymru Cymraeg 2050: "Mewn fudo... gall hefyd fod yn gyfle i ddangos... amlddiwylliant ac amrywiaeth"
Nifer fawr o unigolion o'r tu allan i Gymru yn symud i'r ardal dros dro neu'n hirdymor o ganlyniad i'r cyfleoedd gwaith newydd sydd ar gael o fewn rhanbarth Bargaen Ddinesig Bae Abertawe. Gall hyn newid profilli ieithyddol yr ardal leol yn ystod y rhaglen adeiladu, gan greu mwy o anghydwysedd o Gymry Cymraeg a di-Gymraeg yn yr ardal leol	Pob cwmni'n cofnodi sgiliau iaith eu staff ac yn cytuno gwisgo bathodyn oren i ddynodi eu gallu i siarad Cymraeg
Saesneg yn unig yn cael ei siarad o gwmpas y safle am gyfnod estynedig	Pob gweithiwr yn derbyn hyfforddiant i godi eu hymwybyddiaeth o'r Gymraeg yn Sir Gaerfyrddin cyn dechrau ar y safle. Gwybodaeth yn cael ei ddarparu am gyfleoedd i gaffael Sgiliau Cymraeg drwy'r system Addysg neu drwy gyrsiau Cymraeg.
	Effennau sylweddol o brofiad gwaith yn cael ei gynnig yn y Gymraeg i Bobl Ifanc
	Paru prentisiaid ifanc gyda siaradwyr Cymraeg ar y safle a'u hannog i ddefnyddio eu Cymraeg ar y safle
	Recriwtio Llysoenhadon Cymunedol Cymraeg eu hialth a all ei roi dros y project a fydd yn ymgybyrtu a'r cymunedau cyfagos pob cwmni'n rhoi gwybodaeth i'w staff am yr iaith Gymraeg, am addysg a chyrtsiau Cymraeg

Asesiad effaith Pentre Awel

Yn dilyn yr Asesiad Effaith, drafftwyd Cynllun Gweithredu ar gyfer y Gymraeg, y cyntaf o'i bath ar gyfer y prosiect cyfan. Mae'r Cynllun Gweithredu yn adnabod gweithredoedd a fydd yn sicrhau effaith gadarnhaol ar y Gymraeg o'r gwaith adeiladu hyd at y ddarpariaeth hamdden ac iechyd a gofal.

LLANELLI - SIR GŶR - CYMRU
Pentre Awel
LLANELLI - CARMARTHENSHIRE - WALES

Pentre Awel – Cynllun Gweithredu'r Iaith Gymraeg

Rhagarweiniad

Mae Cynllun Gweithredu'r Iaith Gymraeg (WLAP) yn nodi ac yn olrhain cyfleoedd a chamau gweithredu allweddol mewn perthynas â'r Gymraeg ar draws ystod eang o feysydd gwasanaeth a swyddogaethau Pentre Awel. Mae'n amlinellu rhanddeiliaid allweddol i ymgysylltu a gweithio gyda nhw, yr amserlen a'r adnoddau sydd eu hangen.

Datganiad o Genhadaeth

"Creu datblygiad cynhwysol lle mae pobl o bob oed a gallu yn cael cyfleoedd i weithio, dysgu, byw a chwarae yn Gymraeg"

Cyd-destun Strategol

Bwriedir i Gynllun Gweithredu'r Iaith Gymraeg a'r fethodoleg a fabwysiadwyd ategu strategaeth Llywodraeth Cymru, *Cymraeg 2050: Milwyr o Siaradwyr Cymraeg*. Yn benodol, yn unol â mentrau ehangach y Cyngor, nod Pentre Awel yw cyfrannu at y tair thema strategol: (i) cynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg; (ii) cynyddu'r defnydd o'r Gymraeg; a (iii) creu amodau ffatriol i'r Gymraeg.

Mae'r cynllun a ganlyn yn mapio aliniad gwasanaethau a swyddogaethau Pentre Awel â'r tair thema strategol. Fel y dangosir, mae cyfle i fynd i'r afael â phob un o'r themâu strategol drwy 'ecosystem' Pentre Awel gyda'r potensial ar gyfer y gweithgaredd mwyaf yn thema dau – cynyddu'r defnydd o'r Gymraeg.

1. Cynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg

- Addysg, Sgiliau a Hyfforddiant (Parth 1)
- Ymgysylltu ag Ysgolion (Parthau 1, 2, 3, 4)
- Byw a Chymorth (Parthau 2 a 3)
- Gofal Ychwanegol a Chartref Gofal (Parth 2)
- Tai Fforddiadwy a Cymdeithasol (Parth 2)
- Tai (Parth 4)

2. Cynyddu'r defnydd o'r Gymraeg

- Hamdden (Parth 1)
- Iechyd (Parth 1)
- Busnes (Parthau 1 a 3)
- Ymchwili ac Arloesi (Parthau 1 a 3)
- Byw a Chymorth (Parthau 2 a 3)
- Gwesty a Thai (Parth 4)
- Ymgysylltu cymunedol (Parthau 1, 2, 3, 4)

3. Creu amodau ffatriol

- Seilwaith / cyfleusterau (Parthau 1, 2, 3, 4)
- Caffael (Parthau 1, 2, 3, 4)
- Rhaglen buddion cymunedol (Parthau 1, 2, 3, 4)
- Addysg Bellach ac Uwch (Parth 1)
- Deori a chymorth busnes (Parthau 1 a 3)

Gweithgaredd	Disgrifiad/Trosolwg	Camau gweithredu/Cyfleoedd	Rhanddeiliaid/Adnoddau	Diweddariad
CAFFAEL AC ADEILADU				
Penodi Prif Contractwr ar gyfer Parth 1	<ul style="list-style-type: none"> • Bydd disgwyl i'r contractwr llwyddiannus a benodir i ddylunio ac adeiladu Parth 1 roi rhaglen gynhwysfawr o fuddion cymunedol ar waith • Dylai'r rhaglen buddion cymunedol geisio hyrwyddo'r Gymraeg, diwylliant a mentergarwch ar draws pedair colofn allweddol: <ul style="list-style-type: none"> o Recriwtio a hyfforddi wedi'u targedu o Mentrau addysg o Ymgysylltu cymunedol o Cadwyn gyflenwi 	<ul style="list-style-type: none"> • Ystyried adasiad i raniad pris/ansawdd (yn draddodiadol 70:30) a ddefnyddir i sgorio contractwyr tendro i roi mwy o amlygrwydd i effaith economaidd-gymdeithasol / buddion cymunedol • Dogfennaeth dendro i adlewyrchu pwysigrwydd yr iaith Gymraeg a diwylliant Cymru • Ymchwilio i gynnwys y Gymraeg mewn perthynas â recriwtio a hyfforddi (gan gynnwys prentisiaethau), cadwyn gyflenwi ac ymgysylltu â'r gymuned • Gweld a all sefydliadau Cymreig helpu i gefnogi'r gwaith o ddarparu gweithgareddau Buddion Cymunedol priodol. • Sicrhau cynrychiolaeth o'r Gymraeg yng nghyfarfod grŵp rhanddeiliaid buddion cymunedol BYUK 	Cyngor Sir Caerfyrddin Caffael Cyfran 6 o SWWRFC	<ul style="list-style-type: none"> • Tendr Parth 1 wedi'i osod yn mis Mai 2021 trwy SWWRFC. Gwerthusiad Awst 2021 gan ddefnyddio methodoleg pris 40% / 60% o ansawdd • Iaith Gymraeg a diwylliant wedi ei adlewyrchu yn y dogfennau tendro • Hydref 2021 - Penodi Bouygues UK yn contractwr Parth 1 • Ionawr 2022 - Nina Williams wedi ei phenodi'n ymgynghorydd Buddiannau Cymdeithasol BYUK ac yn siarad Cymraeg • Chwefror 2022 – Cynnwys Swyddog Datblygu'r Gymraeg ar y Grŵp Gwaith

Cynllun Gweithredu Pentre Awel

Canlyniad

Mae yna gamau gweithredu yn digwydd yn barod. Penodwyd Swyddog Buddiannau Cymdeithasol sy'n siaradwr Cymraeg, a gwnaed gwaith allanol gyda'r ysgolion cyfrwng Cymraeg, yn Gymraeg. Mae'r cwmni adeiladu yn cyhoeddi cylchlythyr dwyieithog ac fe sicrhawyd hefyd gyfeiriad at hyrwyddo'r Gymraeg a diwylliant Cymreig yn y papurau tendr ar gyfer yr adnodd lletygarwch o fewn Parth 1.

Pentre Awel
Keeping you informed about construction works

Rhifyn #3 – Ebrill 2023

Croeso i drydydd rhifyn ein diweddariad chwarterol sy'n edrych ar y gwaith rydym wedi bod yn ei wneud yn ddiweddar ar safle Pentre Awel. Rydym wedi cael gaeaf prysur ac yn hapus i ddweud bod cynnydd gwych wedi cael ei wneud.

Rydym wedi symud i brif gam contract y gwaith a byddwch yn dechrau gweld rhywfaint o weithgaredd uwchlaw'r byrddau am y tro cyntaf, gan y bydd dau rig mawr i'w gweld yn glir. Rydym wedi parhau i ymgysylltu â thrigolion, ysgolion, colegau, cymunedau lleol a rhanddeiliaid eraill.

Gwaith paratoi'r safle

Yn ystod misoedd yr hydref a'r gaeaf, aethom ati i achub mantais ar y tywydd mwyn a gorffen ailbroffilio'r gwastadedd adeiladu a chreu'r platfform cerrig.

Amserlen Arfaethedig

Gosod pyst
(canol Chwefror i ddiwedd Ebrill 2023)

Cylchlythyr Pentre Awel (fersiwn Cymraeg) gan Bouygues

Dyfodol

Fe fydd y Cynllun yn cael ei gyflwyno i Fwrdd y Prosiect ar ddechrau Ebrill, ac wedi hynny y bwriad yw i'r grwpiau gwaith ei fabwysiadu wedi hynny. Y gobaith yw y bydd y Cynllun Iaith Gymraeg ar agenda pob cyfarfod y grwpiau gwaith er mwyn iddo gael ei weithredu ganddyn nhw. Byddwn hefyd yn creu fideo hyfforddiant i'r cwmni Bouygues i rannu gyda'r gadwyn gyflenwi i godi eu hymwybyddiaeth o'r Gymraeg a chynnig mesurau a gweithredoedd y gallan nhw eu cymryd i hyrwyddo'r Gymraeg yn ystod eu cyfnod o weithio ar Pentre Awel.

Rydym wrthi hefyd yn ceisio sicrhau ffyrdd amrywiol o adrodd ar gynnydd / effaith cadarnhaol ar y Gymraeg yn y systemau adrodd cyffredinol sydd mewn lle ar gyfer y prosiect. Byddwn hefyd yn ceisio dyblygu'r dull hwn mewn prosiectau datblygu newydd eraill yr ydym yn eu harwain.

Cydymffurfio â'r Safonau Hybu

Strategaeth Hybu a'r Fforwm Sirol

Roedd prif ffocws y gwaith hybu eleni eto ar gyflawni ein dyletswyddau statudol mewn perthynas â'r **Strategaeth Hybu**. Roedd Strategaeth Hybu Sir Gâr yn ymestyn o 2016 hyd at 2021, ac felly yn dilyn llawer o waith cydgyllunio ac ymgynghori gyda phartneriaid, lluniwyd ein strategaeth hybu newydd ar gyfer 2023-8.

Yn gyntaf, lluniwyd adroddiad manwl i bwysu a mesur effaith y Strategaeth gyntaf. Yn dilyn gweithdai i gyrrff y Fforwm i edrych yn ôl ar weithrediad y Strategaeth gyntaf ac edrych ar flaenoriaethau i'r cyfnod nesaf, drafftwyd adroddiad ar weithrediad y Strategaeth a'r cynllun gweithredu a gwnaed ymdrech hefyd i nodi data meintiol yn unol â'r amcanion. Defnyddiwyd yr adroddiad hwn fel sail ar gyfer cynllunio'r Strategaeth newydd a codwyd y gwersi a ddysgwyd o safbwynt llwyddiannau a heriau'n uniongyrchol ohono a'u gosod yn y Strategaeth newydd. Ymgynghorwyd ar gynnwys yr adroddiad gyda holl gyrrff y Fforwm yn unigol rhwng Mehefin a Medi 2022 er mwyn sicrhau darlun cywir a theg o'r holl weithgarwch.

Cynhaliwyd cyfarfodydd y Fforwm Strategol Sirol ym mis Mehefin 2022, Medi 2022, Rhagfyr 2022 a Mawrth 2023, a chyfarfod arbennig ym mis Tachwedd, a oedd yn craffu ar gynnwys y Strategaeth newydd ac yn ymgynghori ar y Cynllun Llesiant. Canlyniad y cyfarfod arbennig hwn oedd llythyru'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus i ofyn iddyn nhw gynnwys sylw i hyrwyddo'r Gymraeg yn y Cynllun Llesiant. Cafwyd ymateb cadarnhaol gan y Bwrdd oedd yn mynegi'r awydd i alinio nod llesiant gyda'r Strategaeth Hybu.

Drafftwyd y Strategaeth rhwng Rhagfyr 2022 a Mawrth 2023 yn barod i fynd ar ei hynt drwy bwyllgorau'r democrataidd yn y Cyngor gan anelu i'w lansio yn Eisteddfod yr Urdd Sir Gaerfyrddin ym Mehefin 2023.

Yn ystod 2022-23, rhoddwyd cyflwyniad i Gyngor Gwynedd ac i Gyngor Dinbych ar y fforwm strategol wrth iddynt hwy ddymuno dysgu gwersi o sefydlu'r Fforwm yn Sir Gâr. Cyflwynwyd hefyd yng nghynhadledd Mentrau Iaith Cymru ym Mawrth 2023.

Fforwm Strategol Sirol a'r Adroddiad

- Cyfarfodydd arbennig - gweithdai i edrych yn ôl ar weithrediad y Strategaeth cyntaf ac edrych ar flaenoriaethau i'r cyfnod nesaf
- Gweithdy penodol gyda'r gyrrff cyhoeddus i'r un perwyl
- Drafftio **Adroddiad** manwl – adrodd ar weithgarwch y Strategaeth a gweithgarwch y Cynllun Gweithredu

Cyn oed ysgol: meithrinfeydd preifat, cylchoedd meithrin, Cymraeg i Blant, Cam wrth Gam, lleoliadau gofal plant Dechrau'n Deg, y Cynnig Deg Awr,

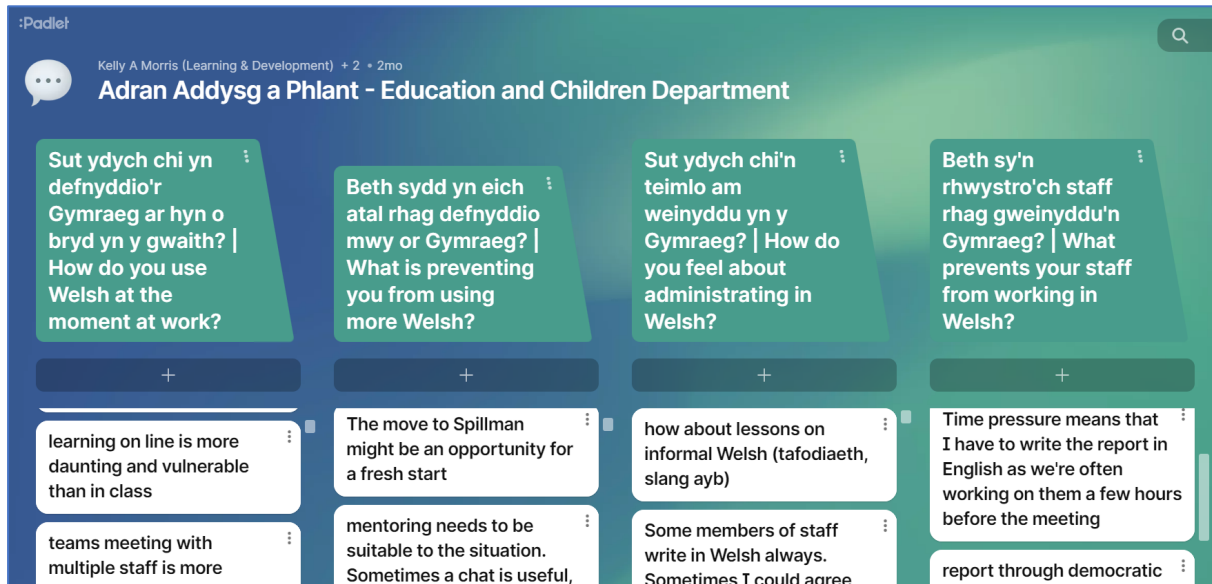
Roedd cynnydd sylweddol wedi ei wneud cyn cyfnod y Strategaeth hon gyda darparwyr gofal Cymraeg yn cynyddu o **116 yn 2013-14 (49% o'r ddarpariaeth gyfan) i 147 yn 2016-17 (61% o'r ddarpariaeth gyfan)**. Mewn termau llefydd gofal, cynyddodd y llefydd cyfrwng Cymraeg o **2,246 (sef 55% o'r llefydd i gyd) yn 2013-14 i 2,513 yn 2016/17 (60% o'r llefydd gofal plant i gyd)**.

Yn ystod cyfnod y Strategaeth hon, cadwyd ffocws ar yr angen i gynyddu darparwyr a llefydd gofal cyfrwng Cymraeg, ond o achos cyfyngiadau yn y gweithlu, ni barhaodd y cynnydd i'r un graddau. Yn wir, gwelwyd y darparwyr cyfrwng Cymraeg yn **gostwng erbyn 2019/20 i 139 (sef 56%) o'r darparwyr i gyd**. Fodd bynnag, parhawyd i **gynyddu'r llefydd cyfrwng Cymraeg i 2,828 (sy'n cynrychioli 62% o'r llefydd i gyd)**.

Sleid o gyflwyniad ar waith y Fforwm

Yn ogystal â'r gwaith ynghlwm â llunio'r Strategaeth Hybu, parhawyd â'r gwaith o weithredu'r Strategaeth o safbwynt y Cyngor. Datblygwyd ymhellach y prosiect 'Iaith ein Gwaith', sy'n symud yr adran addysg ar hyd y daith tuag at weinyddu fwyfwy trwy gyfrwng y Gymraeg. Wedi ymgais i ddilyn adnodd ARFer, Prifysgol Bangor oedd yn gyfyngedig o safbwynt ei effaith, cynlluniwyd gweithdai i ganfod dyheadau a rhwystrau o fewn yr adran i weithio trwy gyfrwng

y Gymraeg. Lluniwyd [holiadur](#) cychwynnol ac yna trafodwyd y cwestiynau canlynol yn y gweithdy:

Sleid o weithdy iaith ein Gwaith

Cynhaliwyd gweithdy gyda rheolwyr yr adran, ac fe fydd cyfres arall o weithdai yn cael eu cynnal cyn Haf 2023. Ar yr un pryd, mae'r gwaith o ddiweddarau a llenwi bylchau'r sgiliau iaith y gweithlu addysg yn mynd rhagddo.

Buddsoddodd y Cyngor ymdrechion enfawr i sicrhau llwyddiant ymweliad **Eisteddfod yr Urdd** â Sir Gâr yn 2023. Sefydlwyd grwpiau gwaith oedd yn cwrdd yn gyson i gydweithio ar faterion trafndiaeth, gwastraff, addysg a marchnata, gyda swyddogion Eisteddfod yr Urdd. Yn ogystal, gwnaed gwaith i sicrhau budd economaidd i fusnesau lleol drwy gefnogi'r Urdd gyda digwyddiadau i hyrwyddo ymweliad yr Eisteddfod.

Gwnaed gwaith hybu defnydd hefyd mewn perthynas ag Eisteddfod yr Urdd Sir Gâr. Mewn ymdrech i sicrhau effaith mwyaf yr Eisteddfod ar ddefnydd ein plant a'n pobl ifanc o'r Gymraeg, sefydlwyd her bartneriaeth, wedi ei sefydlu o gylch cyrff y Fforwm Strategol, i geisio cael pob ysgol yn Sir Gâr i gystadlu yn yr Eisteddfod (Astudiaeth Achos 6).

Yn ogystal â gweithio'n agos gyda'r **Mentrau iaith** yn y Sir drwy'r Fforwm a'r Strategaeth Hybu, parhawyd i gyllido'r tair Menter ar yr un lefel ag arfer er gwaetha'r toriadau oedd yn rhaid eu gwneud i wariant y Cyngor. Parhawyd â'r gwaith, yn ogystal, o gefnogi ymdrechion Menter Cwm Gwendraeth Elli i weithredu fwyfwy yn Llanelli gan fynychu cyfarfodydd gweithredu'r Fenter ar Lanelli a bwydo syniadau a chefnogaeth i'r gwaith hwnnw. Diweddarwyd ac ailgraffwyd taflenni hybu'r Gymraeg y Cyngor eleni. Er bod y Cyngor yn defnyddio fersiynau electroneg o'r dogfennau yma ar y cyfan, darparwyd dogn ohonynt i'r mentrau i ddefnyddio mewn digwyddiadau wyneb yn wyneb. Ailwampwyd *Croeso i'r Gymraeg, Bod yn Ddwyieithog, Cymraeg Gyda'r Plant, Cymraeg mewn Busnes a Gwaith Cartref Dim Problem* gyda ffigurau newydd y Cyfrifiad a gyda diwyg cyfredol.

Ailgydiwyd yn y gwaith ynghlwm â **Mwy na Geiriau** yn ystod y flwyddyn. Ailsefydlwyd y cyfarfodydd fforwm Mwy na Geiriau, sy'n cynnwys ein hadrannau gwasanaethau cymdeithasol, tai, dysgu a datblygu, gwasanaethau integredig, a chynrychiolaeth o'r Bwrdd

lechyd, o dan gadeiryddiaeth Pennaeth Gofal Cymdeithasol i Oedolion. Prif waith y Fforwm eleni oedd sefydlu is-grŵp i gael darlun cywir a chyflawn o sgiliau Gymraeg y gweithlu.

Gwnaed gwaith helaeth hefyd gyda'r **byd busnes, a'r economi** yn ehangach. Rhoes cyfle i swyddogion y Fenter fynychu digwyddiadau gwerthu *100% Sir Gâr* adeg y Nadolig i ddylanwadu ar fusnesau lleol i ddefnyddio mwy o Gymraeg. Comisiynwyd archwiliad hefyd o sgiliau iaith Gymraeg a Digidol ar draws ardal y Deg Tref gan Grŵp Cefn Gwlad, sef Grŵp Gweithredu Lleol Sir Gaerfyrddin. Fe ddaeth i'r amlwg y byddai archwiliad o'r fath yn rhoi gwybodaeth am ddefnydd yr iaith yn y Deg Tref; pa mor weladwy yw'r iaith o ran enwau siopau/busnesau, arwyddion a gwaith marchnata trwy'r Gymraeg. Fel rhan o'r adroddiad terfynol, bydd yna gamau gweithredu yn cael eu cynnig er mwyn ystyried sut i fynd i'r afael â chynyddu defnydd y Gymraeg gan fusnesau yn y Deg Tref. Fe fydd y gwaith yn dechrau ym mis Mai 2023 a bydd yn cael ei gwblhau erbyn canol mis Mehefin 2023.

Yn ogystal, parhawyd â'r prosiect, *Iaith Gwaith*, fel rhan o gais Cyngor Sir Gâr i Gronfa Adfywio Cymunedol Llywodraeth y DU. Bwriad y prosiect oedd **cefnogi busnesau** a sefydliadau cymunedol i godi proffil y Gymraeg. Roedd grantiau ar gael hyd at uchafswm o £3,000 gyda pob dyfarniad grant yn seiliedig ar 50% o'r costau cymwys hyd at uchafswm o £3,000. Erbyn diwedd y prosiect, tua Rhagfyr 2023, disgwyliar y bydd 27 busnes a 4 mudiad yn derbyn cyllid er mwyn hysbysebu eu busnesau/mudiadau yn ddwyieithog. Fe gomisiynwyd sesiynau hyfforddiant gan Antur Cymru, i annog a chefnogi pawb a dderbyniodd grant i gynyddu a/neu gwella eu defnydd o'r Gymraeg. Cynhaliwyd gweithdai marchnata, sgwrsio'n Gymraeg a llunio polisi iaith Gymraeg.

Astudiaeth Achos 4: Her yr Urdd

Cefndir

Yn deillio o drafodaethau'r fforwm Strategol Sirol a chyda amcan 2 ein Strategaeth Hybu mewn meddwl, aethom ati i gynnull grŵp gwaith o swyddogion aml-sefydliadol i gefnogi ysgolion ein Sir i gystadlu yn Eisteddfod yr Urdd Sir Gâr 2023. Y bwriad oedd lledaenu'r neges am y cyfleoedd a ddaw o'r Urdd i holl ysgolion y Sir er mwyn i gymaint o'n plant a phosib elwa o'r cyfleoedd yn hytrach na bod y profiad yn un i'r ysgolion cyfrwng Cymraeg gweithgar yn unig. Roeddwn ni eisiau gweld ymweliad Eisteddfod yr Urdd â Sir Gâr yn cael effaith ar ddefnydd gymaint o blant a phosib o'r Gymraeg.

Gweithredu

Dyma benderfynu gosod her gyhoeddus i gael holl ysgolion y Sir i gystadlu yn yr Eisteddfod! O dan arweiniad Uned Polisi a Phartneriaeth y Cyngor Sir, dilynwyd y camau isod i fwrw'r maen i'r wal:

- Yr Urdd yn adnabod yr ysgolion sy'n llai tebygol o gystadlu yn yr Eisteddfod yn ôl data'r blynyddoedd diweddar
- Cynnull grŵp o swyddogion gwella'r Gymraeg (CSG), Swyddogion ieuenctid (CSG), Ymgynghorwyr Gwella Ysgolion (CGC), Swyddogion Mentrau Iaith, Swyddog yr Egin, yr Atom a rhannu'r ysgolion rhwng y swyddogion hynny
- Creu canllaw i swyddogion i alluogi nhw i roi cymorth i'r ysgolion (gwybodaeth am gofrestru ayb)
- Dylunio taflen i ysgolion a theuluoedd yn tynnu sylw at y dyddiadau pwysig ac yn egluro ystod cystadlaethau'r Eisteddfod i bawb. Fersiwn Saesneg yn pwysleisio cystadlaethau i ddysgwyr. Y daflen yn cynnwys dolenni at ffurflenni cofrestru i deuluoedd ac at y rhestr cystadlaethau ar wefan yr Urdd
- Creu adnodd i ysgolion cyfrwng Saesneg a dwy ffrwd i'w hannog i gystadlu yn y cystadlaethau llefaru
- Swyddogion yn cysylltu gyda'r ysgolion o'r rhestr, yn ymweld gyda nhw ac yn cynnal prosiectau gyda nhw
- Ar ddiwedd y gwaith, tynnwyd lluniau proffesiynol o'r holl ymwneud o safbwynt y gwaith celf, y rowndiau rhagbrofol a rhanbarthol ayb i greu murlun i'w dangos yn yr Eisteddfod.

Canlyniad

Llwyddwyd cael 90% o ysgolion y Sir i gystadlu mewn rhyw gystadleuaeth yn yr Eisteddfod, a 100% o ysgolion uwchradd y Sir. Dyma'r ystadegau eraill a gasglwyd:

- **6,074** o blant a phobl ifanc Sir Gaerfyrddin yn aelodau o'r Urdd, sef **15%** o holl aelodaeth Cymru.
- **1,480** yn fwy o aelodau yn Sir Gaerfyrddin nag mewn unrhyw sir arall yng Nghymru.
- Roedd **67** (allan o 110) o ysgolion o bob rhan o Sir Gaerfyrddin wedi cofrestru i gystadlu mewn cystadlaethau llwyfan eleni.
- Llwyddodd **46** o ysgolion Sir Gaerfyrddin i gyrraedd y llwyfan yn Eisteddfod yr Urdd yn Llanymddyfri.

- Roedd 1,750 o blant yn cystadlu yn rowndiau rhagbrofol yr Eisteddfod yn Sir Gaerfyrddin eleni.

Eisteddfod yr Urdd 2023

SIR GAERFYRDDIN 2023

29 May – 3 June 2023

One of Europe's biggest youth festivals is coming to Carmarthenshire during May half term 2023. With over 55,000 children and young people aged 8 - 25 competing each year...

Find out how you can get involved and join the fun!

Why get involved?

Benefits for the school:

- The Welsh Language Charter
- Raise pupils' awareness of Wales's unique culture
- To be represented and recognised
- It's fun
- Encourage pupils' pride in their school

Benefits for children and young people:

- Develops confidence
- Teaches new skills
- It's fun
- Be part of an exciting event
- Meet pupils from other schools

What next?:

1 Sign up to the Urdd
This is not only for the eisteddfod, but when joining the Urdd you will have membership for a year with access to all the Urdd's opportunities and activities such as sports competitions, residential centres, and trips. Head over to urdd.cymru/en/join/ for more information or contact your **community officer**.

2 Learn more about the competitions taking place during the Eisteddfod
Parents and teachers can look through the syllabus to see what competitions the children would like to compete in. There's plenty of choice:

Competitions on stage (performing)

- Music
- Recitation
- Dance
- Drama

Competitions not on stage (composing and creating)

- CogUrdd (cookery)
- Photography
- Arts and Crafts
- Poetry and Prose
- Composing
- 2D / 3D Work

The competitions are open to everyone, but there are also specific competitions for Welsh learners, such as:

- Individual / Group Recitation (Number 135-8)
- Singing Group (Number 6)
- Theatrical Performance (Number 162)
- Song with actions (Number 163)

There is a brand new choir competition for Welsh learners competing in the Urdd Eisteddfod 2023: the Choir competition (Number 12).

Get ready and practise!

3 The children will practise some competitions at schools, but you can also practise the individual competitions at home.

For help and advice with set pieces, instructors, workshops, or any further information, please contact Myrdin@urdd.org

Register

4 The school will register the children for the competitions. Check with school if the children are registered for the individual competitions.

Important dates:

- 13 February 2023** Registration deadline for competitions on stage (performing)
- 1 March 2023** Registration deadline for composition and creation competitions (poetry, literature, music etc)
- Late February / Early March** First round of the Eisteddfod (cylch)
- Second half of March** Eisteddfod second round (regional)
- 3 May 2023** Arts and Crafts Deadline

E-boster marchnata / gwybodaeth am gystadlu yn Eisteddfod yr Urdd

Dyfodol

Rydym yn hynod o falch o'r cydweithio a wnaed gan gyrrff y Fforwm ar gyfer yr her yma, ac er ei fod yn drwm o ran adnoddau dynol i gefnogi'r ysgolion yn y modd hwn, byddai'n braf gallu eu cefnogi i barhau i gystadlu yn y dyfodol. Efallai y byddai modd addasu'r daflen wybodaeth ar gyfer Eisteddfod y flwyddyn nesaf a'u gylchredeg o amgylch yr ysgolion. Byddai'n beth da gallu magu'r arfer o gymryd rhan yn yr ysgolion sy'n llai tebygol o gystadlu yn hanesyddol ac fe fyddai'n eu cynorthwyo nhw i fwrw targedau ieithyddol y bil addysg pe bai'n cael ei gymeradwyo.

Cwynion a dderbyniwyd 2022/23

1. Cwyn ynghylch casglwr dyledion a'r defnydd o rybuddion uniaith Saesneg wrth ymdrin â'r cleientiaid. Roedd hwn yn wasanaeth a gomisiynwyd gan y Cyngor, ac felly, mae'r cwmni hefyd yn ddarostyngedig i'r Safonau.
2. Cwyn gan aelod o'r cyhoedd yn nodi nad oedd modd iddo arddangos deunyddiau uniaith Saesneg yn llyfrgelloedd y Sir. Mae Safonau'r Cyngor yn nodi yn glir bod yn rhaid i unrhyw ddeunyddiau rydym yn arddangos ar ran eraill, fod yn ddwyieithog.
3. Cwyn drwy Swyddfa Comisiynydd y Gymraeg nad oedd adroddiadau penodol a drafodwyd gan Gabinet y Cyngor ar gael yn y Gymraeg fel rhan o'r papurau Democrataidd. Mae Ymchwiliad ar waith o ran y gwyn yma.
4. Cwyn drwy Swyddfa Comisiynydd y Gymraeg nad ydy'r Cyngor wedi cyhoeddi asesiad o weithrediad Strategaeth Hybu'r Gymraeg y Sir, na'r ail Strategaeth Hybu. Esboniwyd fod y gwaith wedi ei gwblhau a bod y ddogfennaeth yn mynd drwy'r broses ddemocrataidd er mwyn ei lansio yn Eisteddfod yr Urdd Sir Gâr.
5. Cwyn ynghylch hunaniaeth Gymraeg y Cyngor Sir ar ein gwefan a'n cyfryngau cymdeithasol. Roedd y gwyn yn cynnwys sylwadau am ein manylion cyswllt a'r defnydd o gyfeiriad e-bost Saesneg y Cyngor. Esboniwyd i'r achwynydd bod mwyafswm o lythrennau y gallwn ddefnyddio ar rai cyfryngau ond diweddarwyd pob elfen bosib.
6. Cwyn ynghylch diffyg ffurflen Gymraeg ar gyfer trefnu gwastraff clinigol. Esboniwyd i'r cwsmer fod y ffurflen ar gael drwy Fy Nghyfrif a danfonwyd y ddolen berthnasol.

Dysgu Cymraeg a Dysgu trwy gyfrwng y Gymraeg

Dysgu Cymraeg:

Mae dysgu Cymraeg yn parhau i gael eu darparu yn rhithiol. Mae ein staff yn dysgu trwy un o'r dulliau isod:

- Cysiau rhithiol prif ffrwd ar-lein gyda'r Ganolfan Dysgu Cymraeg
- Cysiau Cymraeg Gwaith a ariannir gan y Ganolfan Dysgu Cymraeg Cenedlaethol
- Say Something in Welsh

Mae nifer o staff hefyd yn defnyddio dulliau mwy anffurfiol ar y cyd gydag un o'r llwybrau uchod, fel DuoLingo, Podlediadau a YouTube.

Mae yna nifer o gyfleoedd i staff ar unrhyw lefel o 0-5 i ddatblygu eu sgiliau iaith Cymraeg. Mae angen i ddysgwyr yn mynychu tua 120 awr dysgu i symud o un lefel i'r nesaf, ac mae ein staff yn ymrwmo i gyrsiau a phatrymau dysgu gwahanol. Mynychodd rhai ohonynt rhwng 2 a 4 awr yn wythnosol, ag yna rhai am wythnos ddwys neu ddysgu cyfunol sef cyfuniad o ddysgu ar-lein ag hunan astudio.

Er bod rhai staff wedi colli'r elfen o glywed yr iaith mewn amgylchedd gwaith o ganlyniad i weithio o adref, mae rhai dysgwyr yn cymryd mantais o fynychu clybiau siarad anffurfiol fel Clwb Clebran a digwyddiadau diwrnod Shwmae a Dydd Gŵyl Dewi.

Dyma niferoedd y staff sydd wedi cofrestru ar wahanol gyrsiau yn ystod 2022-2023. Nid yw'r ffigyrau o'r rhai sydd wedi cwblhau ar gael, gan fod cysiau nawr ar gael trwy gydol y flwyddyn.

Cwrs Dysgu Cymraeg	Lefel disgwylir i gyrraedd ar ol y cwrs	Nifer sydd wedi cofrestru 22/23
Croeso a Chroeso Nol	Lefel 1	43
Mynediad	Lefel 2	52
Mynediad hunan astudio	Lefel 2	25
Sylfaen	Lefel 3	19
Canolradd	Lefel 4	10
Uwch	Lefel 5	1
Cynllun Siarad		2
Codi Hyder		8
Gloywi		5
Gloywi Hunan astudio		8
Cyfanswm:		173

Tabl yn dangos cyrsiau dysgu Cymraeg

Tiwtor Cymraeg Gwaith

Cafwyd cyllid eleni o'r Ganolfan Dysgu Cymraeg Cenedlaethol i gyflogi tiwtor o Ionawr 2023. Mae'r tiwtor yn darparu sesiynau dysgu Cymraeg i staff y Cyngor yn benodol. Rydym eisoes wedi gweld ffrwyth gwaith y tiwtor. Darparwyd cyrsiau Mynediad, Sylfaen, canolradd a Chodi hyder, ac mae'r diddordeb wedi bod yn gadarnhaol dros ben. Mae cael tiwtor penodol i'r gweithle hefyd yn rhoi hyblygrwydd i ni i ddarparu yn wahanol ac yn benodol at anghenion y staff, ac mae potensial y swydd yn enfawr. Edrychwn ymlaen yn eiddgar i adrodd ar yr holl weithgarwch newydd yma yn adroddiad 2023-24 ac i'r canlyniadau ymddangos yn glir yn y ffigurau ar gyfer y flwyddyn nesaf hefyd.

Dysgu Drwy gyfrwng y Gymraeg

E-ddysgu (105)

Cyflwyniad i'r system	3
Adroddiadau - Excel	3
Adroddiadau – Cyflwyniad	3
Adroddiadau ynghylch ymrwymadau sydd angen sylw	2
Amser Stori Actif	12
Cyfle i Feddwl - Deall Iechyd Meddwl	1
Cyflwyniad i Gaffael	4
Cyllid Llywodraeth Leol	1
Datgelu Camarfer	5
Deall Awtistiaeth	2
Diogelu Data (GDPR)	17
Diogelu Grŵp A	1
Hanfodion Craffu a Sgiliau Cwestiynu	1
Iechyd Meddwl yn y Gweithle	10
Iechyd Meddwl Yn y Gweithle (hyd at 071222)	2
Rôl y Llywodraethwr wrth Reoli Perfformiad y Pennaeth	1
Rheoli Amser	2
Rheoli Contractau	2
Safonau Ymddygiad yn y Gweithle	6
Sefydlu Gweithiwr Newydd	6
Sgiliau ar gyfer Chwaraeon	4
Ymwybyddiaeth Deddf Galluedd Meddyliol 2005	1
Ymwybyddiaeth Hylendid Bwyd	5
Ymwybyddiaeth o'r Gymraeg	10
Ymwybyddiaeth o'r Gymraeg	1
	105

Tabl yn dangos niferoedd sydd wedi cwblhau e-fodiwlau yn Gymraeg

Cyrsiau a ddarparwyd yn Gymraeg

Etiquette e-bost	3
Cyflwyniad i Teams	7
Rheoli o Bell	22
	32

Tabl yn dangos nifer staff sydd wedi dilyn cyrsiau yn Gymraeg

Mewn ymdrech i gynyddu defnydd y Gymraeg yn y gweithle, ac i fagu'r arfer i dderbyn hyfforddiant cyfrwng Cymraeg, gwnaed mwy o ymdrech eleni i gynnal hyfforddiant rhithiol cyfrwng Cymraeg yn hytrach nag e-fodiwlau. Er bod y niferoedd sydd wedi dilyn e-fodiwlau Cymraeg yn llai na llynedd, mae'r cyrsiau a ddarparwyd yn rhithiol yn ychwanegiad i'r ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg.

Mae hefyd yn bwysig nodi er nad yw'r cynnwys yn cael eu darparu mewn un iaith, mae llawer o gyrsiau yn cynnwys y Gymraeg ag yn rhoi cyfle i fynychwyr siarad Cymraeg. Mae Partneriaeth Datblygu Gweithlu Gofal Cymdeithasol yn sicrhau bod eu holl adnoddau yn ddwyieithog, yn croesawu pawb yn ddwyieithog ag yn apwyntio hyfforddwyr Cymraeg fel bo angen.

O ran hyfforddiant i'r aelodau, mae'r adnoddau yn ddwyieithog. Darparwyd rhai cyrsiau mewn un iaith Gymraeg a rhai yn ddwyieithog, lle darparwyd rhan o'r sesiwn yng Nghymraeg a rhan yn Saesneg. Yn ogystal ar draws Dysgu a Datblygu cynigwyd grwpiau trafodaeth Cymraeg i'n staff yn ystod ymarferion gweithdai.

Sgiliau Iaith y Gweithlu

Rydym yn adrodd ar lefelau iaith fesul adran o fewn y Cyngor er mwyn ein cynorthwyo i ddadansoddi'r sefyllfa yn well. Byddwn yn parhau i adrodd yn y fformat yma er mwyn medru cymharu'r niferoedd a chynllunio ein blaen-raglen waith.

Siarad

Data 2021-22

Adran	0	1	2	3	4	5	Cyfanswm
Addysg a Phlant	161	362	224	154	93	269	1254
Amgylchedd	187	254	119	118	114	154	946
Cymunedau	110	830	325	246	180	316	2007
Gwasanaethau Corfforaethol	14	59	39	27	32	33	204
Prif Weithredwr	18	109	69	62	73	117	448
Cyfanswm	490	1614	776	607	492	880	4859

Tabl yn dangos sgiliau iaith y gweithlu llynedd

Dyma ddata eleni (2022-23) (heb gynnwys ysgolion Cynradd, Uwchradd, gwirfoddol, arbennig).

Noder fod yr Adran Amgylchedd wedi newid i'r Adran Lle ac Seilwaith yn ystod y flwyddyn a fod rhai staff wedi newid adran o ganlyniad i'r newid.

	0	1	2	3	4	5	(Dim cofnod) Cyfanswm	
Addysg a Phlant	115	365	204	148	83	222	95	1232
Cymunedau	66	807	359	216	185	270	32	1935
Gwasanaethau								
Corfforaethol	14	54	44	26	32	40	2	212
Lle ac Seilwaith	174	230	100	109	100	126	293	1132
Prif Weithredwr	13	120	55	54	68	120	14	444
Grand Total	382	1576	762	553	468	778	436	4955

Tabl yn dangos sgiliau iaith y gweithlu eleni

Gwnaed gwaith sylweddol yn ystod y flwyddyn i symud staff oddi ar lefel 0. Gwnaed hyn drwy anfon holiadur allan at bawb ar lefel 0 gan ofyn iddyn nhw asesu eu sgiliau eu hunain. Cafwyd dros 100 o ymatebion i'r ymarfer hwn. Gwnaed cyfres o asesiadau iaith yn dilyn hyfforddiant a bu grŵp Mwy na Geiriau'n gwirio data'r Adran Gymunedau gan ganfod bod nifer sylweddol o staff ar lefel 0 na ddylai wedi bod yno.

Cynhaliwyd tua 120 o asesiadau iaith eleni ac mae gennym dros 100 yn llai heb ddim sgiliau Cymraeg eleni o ganlyniad a'r ffigur honno'n 8% o'r gweithlu cyfan.

Mae canran nifer y staff ym mhob adran sy'n meddu ar sgiliau llafar Cymraeg lefel 3 neu uwch fel y ganlyn:

- 37% o staff yr adran Addysg a Phlant (4% yn llai na llynedd),
- 46% o'r adran Lle a Seilwaith (5% yn llai na llynedd),
- 35% o'r Adran Cymunedau, (2% yn llai na llynedd),
- 46% o'r Adran Gwasanaethau Corfforaethol (1% yn llai na llynedd) a
- 55% o Adran y Prif Weithredwr (1% yn llai na llynedd).

Mae 38% o holl weithlu'r Cyngor gyda sgiliau lefel 3 ac uwch, sy'n 3% yn llai na llynedd.